49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1310 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 1/14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1905 14 ՇԱՊԱՆ 1323 – 1 ԹՐԵՐԻՆԸ ԷՎՎԷԼ 1321

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
89, Գալաթիա, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԴԱՒՈՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یومی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فرید
اداره‌خانه‌سی بابعالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԻՆԸ ԱՌԱՔԱՆՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Գլուխ հօր համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՌԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Անոնք Որ Հաւնիւ Չեն Գիտեր

Քաղաքերանքը կ'ազդէ՞ ձեր վրայ։ Մէկը եթէ ձեր արհեստական, գրական, կրթական կամ գիտական ձեռնարկը գնահատէ ու դրուատիքներ նարկը գնահատէ ու դրուատիքներ հիւսէ անոր նկատմամբ, ըսէ՛ք կաղաչե՛մ, ա՛լ աւելի տենչ կը զգա՞ք նոր կորովով փարելու ձեր գործին ու զայն առաջացնելու։

Եթէ հակառակը պնդէք, ճշմարտութեան դէմ խօսած պիտի նկատուիք, որովհետեւ ամէնէն հեղինակաւոր անձը անգամ որ իր ճիւղին գագաթնակէտը հասած է, անկարելի է որ նոր աւիւն մը չզգայ արժէքաւոր անձի մը գնահատումէն ու քաջալերանքէն։

Անհրաժեշտ չէ որ սակայն քաջալերութիւնը հնչուն կամ դրամական խօսքիս մը ունենայ։ Պարզ ապրիս մը, գնահատական արտայայտութիւն մը յաճախ ամէնէն կազդուրիչ նեկտարը կըլլայ ենթակային համար, որ իր ձեռնարկին ամբողջ դժուարութիւններն ու յոգնութիւնները վայրկենապէս կը մոռնայ, երբ տեսնայ որ չանտեսուիր իր թափած ճիգը ու հասկցողներ կը գնահատեն անոր արժէքը։

Եւ սակայն կան մարդիկ որոնք բընաւ գաղափար չունին ապրիս կամ ածերին բառին վրայ և կը կարծեն թէ մէկու մը աշխատութիւնը գնահատելուն կամ կատարած գործին հաւնելուն հետեւանքը անպատճառ զայն երես հանել կ'ըլլայ, որով՝ ենթական իրաւունք կը ստանայ նիթական աւելի մեծ վարձատրութիւններ ակնկալելու։

Այս տիսմար գաղափարը տակաղներ մեծ թիւ մը կը կազմեն մեր մէջ, որոնք ամէն ասպարէզի մէջ ալ կը վրնտան և օր մը իսկ չեն յօժարիր գնահատական արտայայտութիւն մը կամ քաջալերական բառ մը ուղղել իրենց ստորադասներուն, պաշտօնեաներուն կամ կրտսերներուն։

Ընդհանուրին հիացում ազդող մէկ աչք բացութիւնը կամ յաղողակութիւնը անգամ տարօրինակ բան է այս գնահատել չգիտցողներուն համար, որոնք արհամարհոտ կամ անտարբեր դիրքով մը կը վերաբերին իրենց մէկ կախում ունեցողներուն նկատմամբ և անոնք ի՛նչ զոհողութիւն ալ որ ընեն, ո՛րչափ քրտինք ալ թափեն գործին շահուն համար,

—Պարականութիւնը կատարեց կ'ըսեն, արտասովոր բան մը չէ ըրածը, ինչո՞ւ պաշտօն տուած էի անոր, ինչո՞ւ ամսական կը վճարէի, եթէ այսչափն ալ պիտի չընէր։

Եթէ իրենց մէջուկի արժանիքը ուրիշ չափ մեծցնող յատկանիշներ ունենք, հաւատացէք որ անոնց կրկնապատիկ թուովն ալ գնահատել չգիտցողներէ չրջապատուած ենք, որոնք կարծես երդում ըրած են օր մը իսկ ածերին կամ ապրիս բառը չարտասանելու։ Ամէն օր դժգոհանք, գանգատ, արհամարհանք իրենց ձեռքին տակ գտնուողներուն հասցէին. ո՛չ մէկ բանի կը հաւնին, ո՛չ մէկ պաշտօնեայէ կամ ստորադասէ գոհացում կ'ստանան։ Եթէ այս գնահատել չգիտցողներուն հարցուցի, իրենք ո՛և է պաշտօնեայէ կամ գործակատարէ կախում չունին, գործին խարիսիսը իրենք են և եթէ ամբողջ ստորադասեալները գործին գլխէն հեռանան իսկ, իրենք կրնան լի ու լի վարել գործը, ա՛ինչափ ձեռնհաս են, գործունեայ ու բանգէտ։

Զարգացած մարդիկ բնականաբար կ'ամչնան սանկ ողորմելի գաղափարներ տածելու. անոնք գիտեն արդէն թէ գարուս առաջդիմութեան տղակներէն մէկն ալ ասխատութեան բաժանումի սկզբունքն է և թէ բուն տէրը ի՞նչ արժէք որ ունի գործին զարգացման մէջ, նոյնչափ ալ արժէք ունին անոր աշխատակիցներն ու գործակիցները։ Ուստի այս առողջ սկզբունքներով տոգորուած անձինք փոխանակ անտեսել կամ արհամարհել կեղծելու իրենց ստորադասներուն արժանիքը, ընդհակառակը պարագային համեմատ կը գրուատեն զանոնք, կը քաջալերեն և տարեգլխուն՝ կամ յարմար առիթներու մէջ ալ չեն զլանար նիթապէս ու հնչուն կերպով ալ արտայայտելու իրենց քաջալերանքը զիրենք չրջապատողներուն նկատմամբ։

Ասանկ բաղդոցի մը ձեռքին տակ ծառայելը՝ հաւատացէ՛ք որ բախտաւորութիւն մըն է, չէ թէ անոր համար միայն որ մարդը կը գնահատէ արժանիքը ու ամէն տարի ալ կաղանդի կրկնակ ամսաթոշակէն զատ զգալի յաւելումներ կ'ընէ ամսականիդ վրայ, այլ մանաւանդ անոր համար որ գործառնութեանդդ հակող մեծ բուն իսկ մարդն է իր գործին և ինչ որ կը տնօրինէ կամ կը վճռէ քեզ նկատմամբ՝ գիտակցութեամբ ու անկեղծութեամբ կ'ընէ։ Անոր յանդիմանութիւնը, սաստը, բարկութիւնը բնաւ ծանր չազդեր ամէնէն դիւրազգած ստորադասեալին իսկ վրայ, որովհետեւ մարդը երբեք անիրաւ յանդիմանութիւն չուզղեր և եթէ երկու խօսք ընէ իսկ, գործին պահանջումին բերմունքով կ'արտասանէ զայն, միշտ չչեղկով մարդկութեան ու քաղաքավարութեան սահմաններէն։

Այս ընթացքին հետեւող պետը իր միւս պաշտօնակիցներէն նուազ կը չահի արդեօք, անոնցմէ նուազ հարստութիւն կը դիզէ, քանի որ լիուլի կը վարձատրէ ստորադասեալներն ու բնաւ մարքէն չանցներ աւրուած դրամներով վճարելու անոնց ամսականը։

Ո՜հ, ի՛նչ կարճամտութիւն Աստուած իմ, ո՛րչափ տկար ըլլալու է գործի տէր մը որ կարծէ թէ ուշտատանոնելու ամսականէն եղած խնայողութիւն մը կրնայ զգալի արժէք ունենալ ելեւմտացոյցին վրայ։ Եթէ բաղմաճիւղ ընդարձակ գործ մըն է վարուդ ու ստիպուած ես շատ մը պաշտօնեաներ գործածելու, ա՛լ աւելի անհրաժեշտ է որ գնահատես անոնց աշխատութիւնն ու քաջալերես զանոնք, որպէս զի իւրաքանչիւրը վատահ ըլլալով որ իր ապագան ան գործին մէջն է, հոգւով մարմնով փարի պարտականութեանը ու զայն լաւագոյն պայմաններու մէջ կատարել ջանայ։

Դուն հարիւր անգամ խնայողութիւն ըրէ, մարդուն ամսականներէն խորէ կամ նուազ ամսական տո՛ւր, քու այս բոլոր կծծութիւններդ տարեկան հազիւ տասը, քսան, երեսուն ռուբլի կը հասնին, մինչդեռ ստորադաս պաշտօնեայդ անձնուիրութիւնը կամ անհոգութիւնը կրնայ այս գումարին տասնապատիկը կորսնցնել կամ վատնել կրնայ։ Հետեւաբար երկու պարագային ալ կծծութիւնդ արժէք չունի, եթէ տարեկան յիսուն ռուբլի վճարելդ արժանաւոր մէկ պաշտօնեայդ, անիկա այդ գումարին եռապատիկը կը չահեցնէ քեզ, իսկ եթէ ինքս հացնէ, ան ատեն ո՞ւր կը մնայ խնայածներդ։

Մի այնչափ յոխորտանք ով դրամագլուխի ու գործի տէր մարդիկ, քիչ մըն ալ իրականութեան անդրադարձէք. եթէ ձեր ստորադասներն ու պաշտօնեաները չըլլային կը կարծէ՞ք որ պիտի կարողանայիք այդ հարստութիւնը դիզել։ Դիզեցէ՛ք, մարդ բան չըսեր ձեզ, հարուստ եղէք, ոսկիներով յղփացէ՛ք, ատիկա իրաւունք մըն է զոր աշխարհի օրէնքը չնորհած է ձեզ և սակայն երբ դուք անագին շահեր կ'ընէք տարեգլխուն, քիչ մըն ալ զձեզ չրջապատողները յիշեցէք, անոնց աշխատութիւնն ու անձնուիրութիւնը դրամապէս, նիթապէս հնչուն կերպով գնահատել քաջալերել գիտցէք։

Պարկեշտ մարդ մը, նոյն իսկ դրամ չունի սիրող ու գործը գիտցող մարդ մը, այնպէս կը հաշուէ ինքնիրենը թէ գործին աշխատակցողներուն ամէնքն ալ ընկեր ու շահակից են իրեն, մեծ պաշտօնեայն սկսեալ մինչեւ յետին բեռնակիրը, սա տարբերութեամբ որ ինք իբրեւ դրամագլուխին տէրը ու գործին հիմնադիրն ու վարիչը պէտք է նոյն համեմատութեամբ շահաբաժին ստանայ, իսկ ստորադասներն ալ իրենց կարողութեան, աշխատութեան ու արժանիքին համեմատ պէտք է շահաբաժին ստանան։ Գործին տէրը այս սկզբունքը ոչ թէ միայն ինք պէտք է ընդունի, այլ զայն ընդհանրացնել ջանալու է ամբողջ իր մարդոց սրտին մէջ, որոնք բնական է որ իբրեւ իրենց գործը՝ կատարեալ անձնուիրութեամբ պիտի փարին ու առաջացնեն զայն։ Եւ այս սրտով վարուած գործ մը բացայայտ թէ օր աւուր կը յառաջդիմէ եւ թէ՛ տիրոջը ու պաշտօնեաներուն հաւասարապէս նախանձելի ապագայ կ'ապահովէ։

Եւ սակայն քանի՛ գործի տէրեր ունինք որ ասանկ լայն հայեացքներ ընդգրկեն, ընդհակառակը, անոնց մեծամասնութիւնը սահմանափակ մտածողներ են, որոնք բան գործ ձգած՝ իրենց ամբողջ ուշադրութիւնը կծծիական հաշիւներու վրայ կեդրոնացուցած են թէ, ի՞նչպէս կրնան կէս ամսականով արժանաւոր մարդիկ գործածել։ Անգամ մը որ այս ուղղութեան հակի իրենց միտումը՝ ա՛լ անկէ ետք ամէն առթիւ կը սկսին դժգոհիլ, արհամարհոտ ձեւեր առնել ու այնպէս մը զգացնել իրենց ստորադասեալներուն թէ, պարզապէս խղճի դէմ մեղանչած չըլլալու համար է որ կը գործածեն զանոնք, եթէ ոչ՝ իրականութեան մէջ բնաւ բան մը չեն արժեր։ Շատեր այս նախատինքն ալ քիչ տեսնելով, ամէն մէկ քանի տարին անգամ մը պաշտօնեայ փոխելու կ'ելլեն, որպէս զի փորձառուներն ու հնամենիները իրաւունք չզգան իրենց մէջ բռնազբօսելու և ամսականի յաւելում յուսալու։

Այս պաշտօնական փոփոխութիւնները սակայն քանիի՞ կը նստին, ատիկայ բնաւ նկատողութեան չառներ գործին տէրը, անիկայ մինակ ուրախութիւն մը ունի թէ, տասը ոսկինոցին տեղ հինգ ոսկինոց մը գտաւ որ թէ երախտագարտ է իրեն և թէ՛ իր նախորդին գործը տեսնելով հանդերձ տարեկան յիսուն վաթսուն ոսկիի խնայութիւն մըն ալ ընել կուտայ մնուելին։

Իրականութեան մէջ սակայն բացայայտ է որ այս հաշիւը սխալ է, որովհետեւ անտիրամ մէկը եթէ կարող ալ ըլլայ, գտնէ մէկ քանի ամսուան համար մեծ ու պզտիկ չատ մը սխալներ կը գործէ կամայ ակամայ, իսկ եթէ անկարող մէկն է որ կը զիջանի կէս ամսաթոշակով աշխատիլ, այն ատեն իրեն ամբողջ գոյութիւնը վնաս է գործին, զոր կը կնճռոտէ ու կը դժուարացնէ իր ձախաւերութեամբը։

Գործի մարդիկ այս ամէնքը նկատողութեան առնելով՝ պէտք է մէկդի թօթափեն կծծիական հին սկզբունքները. ալ տխմարութիւն է այնպէս մտածելը թէ, պաշտօնեայի մը հաւնիլը զայն բաղդաւորելը եւեսս հաւնել է։ Ասոնք ծիծաղ վաճառականութեան կը վերաբերին, նոր վաճառականութիւնը իր անունն անսահման ընդարձակութեամբ ու բազմաճիւղ ստորաբաժանումներովը օգտակարապէս կաւավարուելու համար պէտք ունի կարող, լաւ վճարուած և արժանապատուութեան զգացում կրող պաշտօնեաներու։ Մարդ մը ո՛րչափ որ բարձրացնէ իր ստորադասեալներուն դիրքը, նոյն համեմատութեամբ ալ բարձրացուցած կ'ըլլայ իր և իր գործին դիրքը։ Եւ պաշտօնեաներու բարձրացումն ալ նիւթապէս ու բարոյապէս զանոնք քաջալերելով ու անոնց աշխատութիւնը գըներելով ու անոնց աշխատութիւնը գըներելով ձեռք կը բերուի։

Անցածները անծանօթ նպարավաճառի մը դիմացի փոքրիկ գնում մը ընելու համար, վարպետը բացակայ էր, աշկերտը անմիջապէս ներկայեց պահանջած առարկան և սկսաւ լուրջ փորձեր ընել, ուրիշ ապրանքներ ալ ծախելու ինձ։ Իրենց օճառին, պանիրին, ձիթապտուղին դրուատականները կարդաց, վերջապէս այնչափ ճարպիկութիւն ցոյց տուաւ որ, վարձատրելու համար իր աշքացութիւնը մէկ քանի գնումներ ալ ըրի։ Ճամբան երբ բեռները չակած կ'ընկերակցէր ինձ,

—Նպարավաճառին տղա՞ն ես հարցուցի։

—Ո՛չ աշակերտն եմ պատասխանեց։

—Ինչո՞ւ այսչափ ճիգ կ'ընէիր ուրեմն ապրանք ծախելու։

—Անոր համար որ մեր վարպետը մեզի ֆիւլպասը կը կերցնէ և զուկի պէս կը նայի, մենք ալ ա՛ն աչքով կը փակչինք գործին։

Տղեկին այս պատասխանը բաւական ազդու դաս մըն է, գնահատել չգիտցողներուն։

Միմոսին Օրագիրը

ԻՆՉՈՒ ՉԵՄ ԿԱՐԳՈՒԻՐ

(Թոստովանանք)

—Միւսի՛ւ Թօլայեան, ինչո՞ւ չէք կարգուիր, բաւ սիրելի բարեկամս... (անունը յաջորդ թիւով)։

Մարդիկ կան, որոնք կ'երեւի թէ կեանքերնուն մէջ բնա՛ւ ուրիշ տեղ չունին, և իրենք իրենց տեղ կը չինեն թէ՝ ինչո՞ւ կը կարգուիք, ինչո՞ւ չէք կարգուիր, ինչո՞ւ պեխերնիդ կ'ածիւէք, ինչո՞ւ եղունգնիդ կ'երկնցնէք։

Եթէ կարգուելու տրամադիր եղած ըլլայի վստահ եմ որ այն ատեն միւսնոյն սիրելի բարեկամս պիտի հարցնէր նորէն.

—Միւսի՛ւ Թօլայեան, ինչո՞ւ կը կարգուիք։

×

Անկեղծօրէն, ո՛չ անցեալին մէջ միտքս անցուցած եմ կարգուիլ, ո՛չ ներկային մէջ ա՛յդպիսի գաղափար մը ունիմ, ո՛չ ալ ապագային համար, որով՝ անցեալ, ներկայ անկասար ու ապառնի ամուրի մըն եմ մէ՛կ բառով։

Մեծ-մայրիկս քուրիկը մինչեւ ութսուն տարեկանին օրիորդ մնաց. անա՛ ես ալ մինչեւ ութսուն տարեկանս... օրիորդ պիտի մնամ, ութսունամէկին... տիկին ըլլալու համար գուցէ։

Կը խնդրուի որ չելլէք ենթադրել թէ՝ կեանքիս մէջ ազուտիւն մը պակաս գործած ըլլալու համար է որ, կը խուսափիմ Ս. Խորանին առջեւ արտասանելէ մեծ «այո»ն (120 փունջ)։—ո՛չ, ո՛չ։

Ապուշութիւն մը աւելի, ապուշութիւն մը պակաս, ի՞նչ կարեւորութիւն ունի։

Օրին մէկը, «գերապատիւ Թօլայեան հայր սուրբ» կամ «մաքրակենցաղ քոյր Թօլայեան» ալ ըլլալու մտադիր չեմ։

Ու գիտեմ թէ Ամենակարող Աստուած կ'ըսէ. «Աճեցէ՛ք և բազմացարուք» գիտեմ թէ Հիւլոյի համար ամուսնութիւնը «սրբազան վսեմութիւն» մըն է և Ղազարոս Գ. Գունտուրաճեանի համար... վսեմ սրբազնութիւն մը, գիտեմ թէ էրիկ կնկան կռիւները ալխարիս է՛ն զբօսալի ու անմեղ ժամանցներն են և Դատաստանական Խորհուրդը տիեզերքին ամէնէն հաճելի զբօսավայրն է, գիտեմ թէ կին էակը ստանայ մըն է, կամ հրեշտակ մը (կարծիքները ազատ են և հաճակները՝ անվիճելի), գիտեմ թէ կնոջ բոյր մը — դասական odor di feminaն—մարդուս խելքը գլխէն կը թռցնէ... մինչեւ եէտի-Գուլէի հիւանդանոցը, գիտեմ թէ կինը բանաստեղծին Մուսան է, արուեստագէտին ներշնչողը և քաղաքերուն... մի՛քրոպը, գիտեմ թէ Պատրոս Դուրեան՝ «կ'ն դողդոջ էակին» առջեւ ծնրադիր՝ իր ամէնէն զգայուն էջերը գրեց, գիտեմ թէ Օրիորդ Նենի կին մըն է և օրուան նորութիւնը՝ կնոջական գրականութիւնն է, ո՜հ, գիտեմ, վերջապէս գիտեմ թէ ամուսնութիւնը...«բարի է, գեղեցի՛կ ու վսե՛մ», ինչպէս պիտի ըսեր... Ե. Թօլայեան։

Ինչո՞ւ...

Քուչո՛ւ, Քուչո՛ւ, պիտի արձանագանդէր հիմա եթէ յանգամոլ բանաստեղծ մը գտնուէր քովս։

Կատակի՞ համար ուրեմն, ո՜հ, բընա՛ւ...

(Միա՛ւ միա՛ւ, պիտի կրկնէր նորէն նոյն բանաստեղծը։)

Պիտի հետաքրքրուի՞ք գիտնալ պատճառները.—հո՛վի, ամէսսոս, էՖքամխի՛։

Թերեւս պիտի կարեկցիք իմ վրաս, սակայն...

«Դուք իմ վրաս մի՛ լաք, դացէ՛ք ձեր վրայ լացէք»—ըսած է Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս։

×

Ուտելէ առաջ պէտք է անուշ անօթենալ, խմելէ առաջ պէտք է ծարաւնալ և Մքմոսին Օրագիրն գրելէ առաջ նախ պէտք է... անկուտիանալ։

Արդ, կարգուելէ առաջ ալ անհրաժեշտ է հարկաւ սիրահարուիլ։

Ահա՛ իմ տկար կողմս, ո՛վ իմ մեծայարգ ժամանակակիցներս։

Մարդկային կարողութիւններէս գերիվեր է, ձեռքս չի՛ գար... ո՛չ ալ ոտքս, ինծի համար անկարելիութիւններու անկարելին է վերջապէս... չեմ կրնար սիրահարուիլ։

Աղէկ մը չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ կ'ընեմ, բայց վերջապէս... չեմ սիրահարուիր, ասիկա աղէ՛կ գիտեմ։

Պահանջեցէ՛ք ինէ որ փորովս երկինք թռիմ, թաթիկներովս գրակառնութիւնը ծափահարեմ, պահանջեցէ՛ք որ Պ. Թաւշանճեանին խելքին ու հանճարին հիանամ, պահանջեցէ՛ք որ Բիւզանդիոնը կարդամ, պահանջեցէ՛ք որ ամէն մարդու հաւնիմ, բայց, ո՜հ, մի՛ մի՛ պահանջէք որ սիրահարուիմ, զի... cest plus fort que moi !

Եթէ կ'ուզէք դերձակի մը քով աշկերտութիւն ընեմ, սակայն սիրահարուիլ... օ՜հ, չէ՛, ոտքերնի՛դ պաղեմ, ատիկա չէ՛։

Օրին մէկը՝ երբ մեռնիմ և երբ հաւանակարար դժոխք երթամ, Տէրը՝ երկրիս երեսը գործած բոլոր մեղքերուս և ըրած բոլոր բանբասանքներուս իբր ապաշխարութիւն, պատի՛ժ մը միայն ունի սահմանելիք, — Սիրահարուի՛ս պիտի։

Ու բանս բո՛ւրդ է, ինչո՞ւ կ'ուզէք որ ընեմ բան մը, զոր չե՛մ կրնար ընել։

×

Հազա՞ր անգամ երանի կուտամ սիրելի բարեկամս Պարամեանին՝ որ դէմը ելլողին անմիջապէս օձիքը կուտայ, երանի՛ դերասան Վանո Շահինեանին որ չարունակ կը սիրահարուի... Թատերաբեմին վրայ, երանի՛ Ե. Ալփիարին որ յաւիտենական սիրահար մըն է Հռոմի ազատութիւններու, ճաշակները անվիճելի են ma chère! և երանի՛ վերջապէս Վանո Փափազեանին, որ բոլոր Հայ տուտուներու անխոնջ սիրահարն է մըշակայ։

Մի կարծէք որ սակայն չեմ փափաքիր ես ալ անոնց պէս ընել։

Ինչե՞ր չպիտի տայի՝ ունեցած բոլոր հին ու նոր օձիքներս այրելու համար ասոր կամ անոր աղուոր աչքերուն սիրուն։

Ի՜նչ հմայիչ երգ, Տէ՛ր իմ, Մարկոս աղային օրիորդ աղջկան համար՝ երթալ անձնասպան ըլլալ... ձեր պարտէզին լճակին մէջ, որ միայն... կէս մէկդ խորութիւն ունի։

Ի՜նչ դիւթական հաճոյք, Աստուա՛ծ իմ, գիշերները մինչեւ լոյս պալգօնեներու տակ թափառիլ և սոկալի... հարբուխ մը ըլլալ։

Ասոնք ամէնքը անփոխարինելի երջանկութիւններ են, որոնցմէ զուրկ եմ... յաւիտեա՛նս, յաւիտենից ամէ՛ն։

...Երբ մարմրոտ ու պղտորագոյն աչքերով կը ջանամ նայիլ օրիորդի մը, անմիջապէս միտքս կ'անցնի գաւեշտական գաղափար մը որ արդեօք... չի՞ կը նայիմ կոր։

Կրնամ անձնօթուհիի մը խարտեաշ մազերուն համար մեռնիլ, բայց երբ գան ինծի ըսել թէ՝ այդ ոսկի մազերուն տիրուհին... Սուրբիկ կը կոչուի կամ Ուսկուկ, ա՛լ adieu այդ խարտեաշ մազերը։

Երբ միտքս կուգայ թէ աղջիկ բառին հայերէն գրաբարը դուստր է, որուն սեռականը կ'ըլլայ դստեր... ա՛լ նայէ՛ եթէ կրնաս սիրահարուէ՛ այդ... դստեր։

Սիրով պիտի դնէի սիրտս, հարստութիւնս ու տաղանդս (խօսելու ձեւը պարզապէս) պաշտելիս տոտիկներուն տակ, բայց երբ կ'երեւակայեմ որ այդ սիրուն տոտիկները՝ եթէ չարաթ մը միայն լուացուելու չըլլան, ա՛լ օբջանամխի հոտեր չէ որ կ'արձակեն անչուշտ, պաղ ջուրի տուշեր կ'ինչեն կռնակէս վար։

Ո՛ իրականութեան ո՛չ-բանաստեղծականութիւնը։

Երբ նշմարում պաշտելիս, որ... քիթը կը խնչէ, փոխանակ սիրահարուելու —երեսս անդին կը դարձնեմ։

Ֆրանսացին կ'ըսէ թէ իր բառարանին մէջ անկարելի բառը չկայ։

Բայց, որովհետեւ ես ֆրանսացի չեմ, իմ բառարանիս մէջ անկարելի է՝ Վարդը ըլլալ Շուշանի մը որ օխանոց հացին մէկ քառորդը կ'ուտէ պնակ մը պամիալրի հետ, և երազկոտ Ռոմէոն ըլլալ գեղանի Ժիւլիէդի մը, որ երբ Սկիւտարի զառիվերը ելլէ քալելով՝ մխիսյինի Արմենակին պէս պիտի քրտնի։

Աստուծո՛ւն սիրուն, ըսէ՛ք, ինտո՞ր կ'ուզէք որ մենիմ մէկու մը համար, որ պնակ մը լուբիա ուտելուն պէս փորը կը ցաւի, և գիշերը քունին մէջ երգեհոնի պէս կը խռկայ։

×

Օ՜հ, իսկա՛լ մըն է զոր կը փնտռեմ ես, սակայն աւելի հաւանական է է որ Բիւզանդիոնի մէջ չհանդիպցնելիք յօդուած մը գտնեմ քան թէ իսկալ մը՝ բոլոր կիներուն մէջեւ։

Կարգ մը լրագրպատներ բաժանորդ կը փնտռեն, հինգշաբթի օրերը Դալաթիոյ ժամը եկող զոքանչները փնտայ կը փնտռեն, մարդիկ ալ կան որ հիւսիսային բեւեռը կը փնտռեն, Վահան Փափազեան սրամտութիւն կը փնտռէ, խել մը կիներ ալ իրենց պատիւը կը փնտռեն։

Ես ալ իմ կարգիս կը փնտռեմ խաչալ աղջիկ մը, որ քիթը չինչէ, կեսրակուր չուտէ, ոտքերը չլուայ, ականջները երբէք չաղտոտին, ջուր չը խմէ, երբեք չքրտնի, Սուրբիկ կամ Ուսկուկ չկանչուի և որուն գրաբար սեռականը... չըլլայ դստեր։

Երբ գտնեմ այս... ինչուոր իսէալը, անա՛ այն ատեն պիտի կարգուիմ, ապա թէ ոչ երբէ՛ք չպիտի կրնաք կարդալ Մանզումէի Օրուան Դեպքերուն մէջ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Մեր մեծանուն ազխատակից Երուանդ Թօլայեան երեկ «Ճնճաղան Եղաւ։ Պատճառ. Օր. Ուսկուկ անուն աղջկան մը սիրահարուած է նոյեր։

Պարոնե՛ր, կրնամ օր մը թերեւս աղջկան մը համար անձնասպան ըլլալ, բայց վստահ եղէ՛ք որ, այդ աղջկան անունը երբէ՛ք... Ուսկուկ չպիտի ըլլայ։

ԻՄ ԿԵՐԱԾ ԱՊԱԿՆԵՐՍ

(Ցիշատակներ)

(Վերնագիր մը՝ որուն տակ ամէն մարդ քիչ թէ շատ կրնայ գրել։)

Անցեալ օր ձեր թանկագին սիւնակներուն մէջ՝ արձանագրած էիք կրթական մեծ եղելութիւն մը... ազակերտ մը ուսուցչին կոզմէ ապտակուե՛ր է։

Աստուա՛ծ իմ, ի՛նչ մեծ բան։

Ապտակը, այո՛, նախատինք մըն էր, նախ քան զԳրիստոս։

Բայց, այն օրէն ի վեր որ Աստուածորդին ապտակուեցաւ, վա՛յ երջանիկ անո՛նց որոնք ապտակ մը կ'ընդունին, —հինգ ոսկինոց թղթադրամ մը ընդունելու պէս։

Եթէ ծնած օրէս ի վեր ճաչակած բոլոր ապտակներուս չափ ոսկիներ ունենայի, ապահով եղէք որ՝ վա՛ղը՝ մեռնելուս պէս պիտի կրնայի իմ ծախքերովս վերանորոգել տալ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցը։

Եւ ո՞վ է այն մահկանացուն որ չի՛ յիշեր երբէք ապտակ մը կերած ըլլալ հայրիկէն, մայրիկէն, բաժանորդէն, պարտապահանջէն, նշանածէն և կամ նշանածուհիին միւս նշանածէն։

Ապտակը սովորական բան մըն է, հաճելի hors-d'euvre մը, որուն համը բաւական առեն չերթար... այտերուդ վրայէն։

Շո՜խխ... ի՜նչ երկնային երաժշտութիւն մը կը թրթռայ այս ներդաշնակութեան մէջ, որ երկար առեն մարդուս ականջները... կը թրթռացընէ։

Ու անիկա բան չհասկցող մարդու բան հասկցնելու զարմանալի յատկութիւնը ունի։

Օրինակի համար, ինծի բան մը կ'ըսէք, չեմ հասկնար, կը կրկնէք՝ չեմ հասկնար, կ'երեքնէք (եթէ երբէք առանկ բան մը կայ), նորէն ոչի՛նչ կը հասկնամ. բայց երբ ձեր հինգ մատները դնեցէք երեսիս վրայ, օ՜հ անմիջապէս ամէն բան կը հասկնամ։

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երես)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Պրպտակիցը կը հեռագրէ Բեռլինէն. — Ռուսիոյ պետական մարդիկը լարուած ուշադրութեամբ կը դիտեն եւրոպական թերթերուն պայքարը Ռուսիոյ արտաքին քաղաքականութեան եւ հնարաւոր դաշնակցութիւններու մասին, բայց չեն ճառագարեր գործնական հեռանկարներ հանել անոնցմէ։ Երեքշաբթի կ'ընդհանրանայ սա՝ կարծիքը թէ բոլոր Տէրութեանց հետ խաղաղութիւնը եւ բարեկամութիւնը եւ ամէն նախապատակ քաղաքականութենէ հեռու մնալը աւելի օգտակար է Ռուսիոյ շահերուն, եւ թէ երբորդ ուժ է Տէրութեան մը ստեղծութեան վրայ հիմնուած ուժ է բարեկամութիւն նպաստաւոր չէ Ռուսիոյ։ Սլաւ եւ գերման կայսրութիւնները ի հարկէ բարեկամ պիտի մնան իրարու իբրեւ դրացի, բայց Գերմանիոյ հետ բարեկամութիւնը պէտք չէ մոռնալ տայ Ռուսիոյ թէ զօրաւոր Ֆրանսա մը եւ զօրաւոր Անգլիա մը անհրաժեշտ են Ռուսիոյ, եթէ մտադիր է առաջնակարգ դեր մը խաղալ իբր եւրոպական Տէրութիւն։ Այս գաղափարները հիմա կը տարածուին եւ արդէն գրուած են մտքերը ազդեցիկ անձնաւորութիւններուն, որոնք գոնէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ կը փափաքին դառնալ Ալեքսանդր Գ.ի տեսութիւններուն։

⁂ Բեռլինէն կը հեռագրեն Մակեդոնիոյը Զայթունկի թէ Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջև բանակցութիւններ տեղի կ'ունենան, համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար երկու Տէրութեանց միջեւ, ի մասին կեդր. Ասիոյ։ Ռուս կառավարութիւնը խնդրեր է Անգլիայէն իր ազդեցութեան շրջանակները սահմանել Աֆղանստանի մէջ եւ Պարսկաստանի առևտրական հրապարակին վրայ։ Ռուսիա փափաք յայտներ է նաւահանգիստ մը ունենալ իր վաճառականութեան համար հնդկական ջուրերուն մէջ, և եթէ Անգլիա հաւանի ասոր, կը խոստանայ հրաժարիլ ամէն հանգլիական շարժումներէ կեդր. Ասիոյ մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԱՆԳԼԻԱՅԷՆ

Մաքէնի մէջ հրատարակուած դիւանագիտական յայտնութիւններուն հանդէպ Գերման կառավարութիւնը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակեց Պերլինի մէջ։ Երեք յօդ կարեւոր և նշանակալից կէտեր պարդուած են հոն։ Կը յայտարարէ թէ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջև անտարակոյս պատերազմ պիտի ծագէր, եթէ Մ. Տէլքասէ պաշտօնի վրայ մնացած ըլլար և իր քաղաքականութիւնը շարունակած ըլլար, եւ թէ Գերմանիա ամբողջ աշխարհի ծառայութիւն մը մատուցած եղաւ ճնշում բանեցնելով Ֆրանսական կառավարութեան վրայ, որ Մ. Տէլքասէն հրաժարեցուց։

Վերջապէս պաշտօնական զեկուցումը կ'ըսէ թէ Գերման կառավարութիւնը առ այժմ իր կարծիքը կը վերապահէ սա՝ կէտին վրայ թէ իրաւ է որ Մեծն Բրիտանիա քաջալերեց Ֆրանսան հակագերման քաղաքականութեան մը հետեւիլ։ Այս մասին Գերման կառավարութիւնը լուռ պիտի մնայ մինչև որ Լոնտոնէն հանին պահանջուած բացատրութիւնները։

Հետեւեալը հեռագրական համառօտութիւնն է պաշտօնական զեկոյցի մը, որ Պերլինէն Բէօլն ղրկուեցաւ.—

«Եթէ Մաքէնի յայտնութիւնները ճշմարտութեան վրայ հիմնուած են, շատ գէշ և վնասակար դիրքի մէջ կը դնեն Մ. Տէլքասէի քաղաքականութիւնը, ցոյց տալով թէ կ'աշխատէր զինեալ կռիւ մը առաջ բերել Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ։

«Տակաւին ի վիճակի չենք յայտարարելու թէ Մեծն Բրիտանիա իրօք որոշ խօսքում մը տուա՞ւ օգնելու իրեն Գերմանիոյ դէմ պատերազմի մը պարագային, բայց չենք կարծեր որ Անգլիա նաւային և զինուորական օգնութիւն առաջարկած ըլլայ։ Հաւանական է որ Մ. Տէլքասէ, տեսնելով որ իր Մարօքեան քաղաքականութիւնը անխուսափելի կերպով պատերազմի պիտի յանգէր, Անգլիոյ զինուորական աջակցութեան դիմում ըրաւ։ Մ. Տէլքասէի քաղաքականութեան շարունակութիւնը թշնամութեանց պիտի յանգէր, և համոզուած ենք որ ֆրանսական ժողովուրդին ստուար մեծամասնութիւնը պիտի ցաւէր ասոր վրայ, ինչպէս նաեւ գերման ժողովուրդին ստուար մեծամասնութիւնը։ Հետաքրքրական է դիտել թէ ֆրանսական կառավարութիւնը ի՞նչ ընթացք պիտի բռնէ այս յայտնութիւններուն առջեւ, որոնք ցոյց կուտան թէ գերման կառավարութիւնը խիստ ուղիղ ճամբու հետեւեր է ազգու ընդդիմութիւն մը ընելով Մ. Տէլքասէի մեքենայութիւններուն, ասով լոյս սփռելով Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին ծրագիրներուն վրայ, որոնք ամբողջ աշխարհի չահերուն վնասակար էին։

«Մեծին Բրիտանիոյ բռնելիք ընթացքին կամ խաղալիք դերին վրայ առ այժմ կը վերապահենք մեր դատաստանը, մինչեւ որ բրիտանական մամուլը և կառավարութիւնը բացատրութիւններ տան այս մասին, բայց կը փութանք դիտել տալ թէ 100,000 հոգիով Շլէզվիկ-Հոլշթայնը գրաւելու գաղափարը չի կրնար լրջութեամբ առնուիլ։ Գերմանական գաւառ մը գրաւելու փափաքող թշնամի մը բոլորովին տարբեր թուանշաններով հայիւ տեսնելու է։»

Ֆոսէրտ Զայթունկ կ'ըսէ.— «Մաքէնի յայտնութիւնները ճշմարիտ են թէ սուտ։ Եթէ իրողութեան վրայ հիմնուած ըլլան, բացատրուած կ'ըլլան ժամանակէ մը ի վեր տարածուած զրոյցները թէ անգլիական նաւատորմիղը պատերազմի կը պատրաստուի Գերմանիոյ դէմ։ Եթէ յայտնութիւնները ճշմարտութեան վրայ հիմնուած են, բրիտանական նաւատորմին վերակազմութիւնը և ուրիշ դէպքեր մինչեւ հիմայ ցոյց տրուած նպատակէն տարբեր նպատակաւ պէտք է ըմբռնուին։ Կատարելապէս յայտնի կ'ըլլայ որ Անգլիոյ դէմ չար խորհուրդներ ունենալու Գերմանիա չէ, այլ Անգլիա թշնամական նպատակներ ունի Գերմանիոյ դէմ։ Աւ ինչ է, Գերմանիա ինչ անիրաւութիւն բրած է Անգլիոյ որ արդարացնէ բրիտանական կառավարութեան որոշումը՝ Ֆրանսայի օգնելու Գերմանիոյ դէմ պատերազմի ժամանակ։

«Այս պատերազմը Մ. Տէլքասէի երեւակայածին պէս դիւրին պիտի չըլլար։ Բրիտանացիք կարող պիտի չըլլային Գիլի ջրանցք գրաւելու, կամ Շլէզվիկ-Հոլշթայնը բռնելու 100,000 զօրքով։ Մենք պատրաստ ենք ընդունելու որ և է յարձակում մեր ծովեզերքներուն դէմ։

«Բրիտանական կառավարութիւնը թո՞ղ դիտնայ թէ Գերմանիա Ֆրանսայի կամ ուրիշ Տէրութեան մը վրայ յարձակելու գաղափար չունի։ Ուրեմն ինչո՞ւ բրիտանական կառավարութիւնը խոստացաւ օգնել Ֆրանսայի։ Եթէ իրաւ է, Անգլիոյ առաջարկութիւնը արտասովոր թշնամական գործ մըն է մեր երկրին դէմ։ Չենք կարծեր որ Մաքէնի յայտնութիւնները ճշմարիտ ըլլան։ Կ'ըսպասենք մինչեւ որ բրիտանական և ֆրանսական կառավարութիւնները այս մասին իրենց կարծիքը յայտնեն։ Ամէն բանէ առաջ բացատրութիւն մը կ'ըսպասենք բրիտանական կառավարութենէն։

«Մեծն Բրիտանիա պատերազմի կը փափաքէ՞ Գերմանիոյ դէմ, բրիտանական կառավարութիւնը զինուորական օգնութիւն խոստացա՞ւ Մ. Տէլքասէի։ Եթէ այսպէս է, Մեծն Բրիտանիա ի՞նչ պատճառ ունի ասանկ չարամիտ դիտումներ մուցանելու Գերմանիոյ հանդէպ։ Կը յուսանք թէ բրիտանական կառավարութիւնը ի վիճակի պիտի ըլլայ Մաքէնի յայտնութիւնները իբրեւ չենծու նկատելու, և ապացուցանելու թէ անհիմն են։ Չի բաւեր որ անգլիական լրագիրները այդ յայտնութիւնները իբրեւ ծաղրելի ցոյց տան։ Պաշտօնական որոշ բացատրութիւններ պէտք են։ Կը յուսանք որ քանի մը օրէն կը հասնին։»

⁂ Պելժ երեսփոխան Տքր. Թէրվաներ աղմկալից յայտարարութիւն մը կ'ընէ այս միջոցիս, ա՛ն մտօք թէ Վիլհէլմ կայսր աշխատեցաւ համոզել Պելժիան որ Լիէժի հիւսիսային կողմէն Անվէրսէն Գերմանիա երկաթուղի զինուորական գիծ մը չենուի, որ պիտի անցնէր Մէօզ գետէն երկու կամուրջի վրայ։ Ծախքը պիտի ըլլայ 20 միլիոն ֆր.։ Երկու ժամուան մէջ այսպէս գերմանական զինուորներ պիտի փոխադրուին Անվէրսի բերդերը, ֆրանսական գերման պատերազմի մը միջոցին։

ՆՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴՐՈՅՆ ՎՐԱՅ

Երէկ իրիկուան թղթաբերով առնուած «Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի Հոկտ. 11ի երկրորդ տպագրութեան մէջ հետեւեալները կը կարդանք,—

«Պէրլինէր Թակպլաթ»ի Լոնտոնի թղթակիցը կը հեռագրէ Պէրլին թէ անգլիական և դիւանագիտական իրաւեկ շրջանակներէ լուր կը տրուի թէ ո՛չ ֆրանսական կառավարութիւնը Անգլիոյ օգնութիւնը խնդրած է Գերմանիոյ դէմ ֆրանսական պատերազմի մը ծագելուն պահուն, ո՛չ ալ անգլիական կառավարութիւնը Ֆրանսայի առաջարկած է այդպիսի օգնութիւն մը, և թերեւս երկու Տէրութիւններուն մէջ բնաւ խօսք չէ եղած այդպիսի պատերազմի մը պատահականութեան վրայ։

⁂ «Բէօլնիշէ Զայթունկ»» հետեւեալը կը գրէ.— Գերմանիոյ մէջ ո՛չ մէկ պետական մարդ երբեք միտքէն անցուցած չէ Ֆրանսան Գերմանիոյ արքանեակը ընել քաղաքականութեան մէջ։ Մարօքի խնդրոյն մէջ երկու Տէրութեանց յարաբերութիւնները և մանաւանդ Գերմանիոյ բռնած հաւասարարդութեան ցոյց տուին թէ Գերմանիա ո՛րչափ բարեացակամ է Ֆրանսայի, և ո՛րչափ միտքէն հեռացուցած է Մ. Տէլքասէի բռնած ընթացքը։

⁂ «Նիւ Եորք Հերալտ»ի Բարիզեան տպագրութեան մէջ հրատարակուած յօդուած մը մեծ յուզում առաջ բերած է բոլոր քաղաքական շրջանակներուն մէջ։ Այդ յօդուածը կը դատապարտէ Մ. Տէլքասէի քաղաքականութիւնը իբրեւ խիստ վտանգաւոր, և արտաքին գործոց նախարդ նախարարին Մարքեզի մէջ բրած թուլբնդանութիւնները իր երկրին համար յոյժ վտանգաւոր կը նկատէ։ «Նիւ Եորք Հերալտ» կը յարէ թէ Լոնտոնի կարեւոր թերթերը յոդնութիւն անգամ յանձն չեն առներ հերքելու Տէլքասէի այն յայտարարութիւնը թէ Պալֆուրի Դահլեզը առաջարկած ըլլայ 100,000 հոգւով բռնել Շլէզվիկ-Հոլշթայնը և գրաւել Գիլի ջրանցը եթէ Գերմանիա յարձակում գործէ Ֆրանսայի դէմ։

Թայմզ խիստ տարակուսելի կը համարի Տէլքասէի այս տեղեկութիւնը։ Անգլիոյ միւս թերթերն ալ Տէլքասէի այս յայտնութիւնները կը պ»խարակեն կա՛մ իբրեւ ծաղրելի և կամ իբրեւ յիմարական, կամ երկու՛ն ալ։ Իսկ Ֆրանսայի մէջ, կ'ըսէ Նիւ Եորք Հերալտ, սոսկալի բարկութիւն առաջ պիտի բերէ ասկա Տէլքասէի դէմ, որովհեւեւ հիմա Ֆրանսացիք յայտնապէս կ'իմանան թէ Տէլքասէ ո՛ւր կը տանէր իրենց երկիրը։ Իր իսկ խոստովանութեան համեմատ Տէլքասէ հիմա կը դատապարտուի։ Իր քաղաքականութիւնը չիակէ չիտակ պատերազմի պիտի մղէր Ֆրանսան, մինչդեռ կատարելապէս գիտէր թէ Ֆրանսա պատրաստ չէ, և թէ իր միակ զինակիցը՝ Ռուսիան՝ անկարող էր օգնելու իրեն, և թէ երբէք Անգլիայէն օգնութիւն սպասելու տեղ չունէր։ Ասիկա յայտնի է անգլիական մամլոյն միաձայն հերքումէն թէ այդ օգնութիւնը խոստացուած ըլլայ։ Տէլքասէի դիրքը զինքը չատ կ'ամբաստանէ, մինչեւ իսկ դատարանի քաշուելու աստիճան։ Նախարար մը համարձակեր է վտանգել Եւրոպայի խաղաղութիւնը, բիւրաւոր Ֆրանսացիներուն և Գերմաններուն կեանքը, իր հայրենիքին կացութիւնը, և հիմակ որ իրաւամբ ինկաւ, իր յայտնութիւններովը կ'աշխատի միջազգային կնճռոտութիւններ ստեղծել, որոնց մէջ պիտի իյնայ ի հարկէ Ֆրանսա։ Դատի քաշուելու չէ միթէ այդ մարդը, որ ամենայն պարարիւնութեամբ հաղարաւոր մարդոց կեանքին և իր երկրին անդորրութեան հետ կը խաղայ։ Այս տեսակ յանկնոտութիւն, այս տեսակ պարծենկոտութիւն և ունայնամտութիւն տեսնուած չէր Ֆրանսայի մէջ Թիւերէն ի վեր, զոր կ'երեւի թէ իրեն տիպար ընտրեր է Տէլքասէ։»

Ֆիկարօ ալ Նիւ Եորք Հերալտի չափ ծանր լեզու կը բարձրացնէ Տէլքասէի դէմ։ Կը յայտարարէ նաեւ թէ մեր բարեկամ Անգլիոյ կողմէ տրուած պարտաւորիչ հերքումը Անգլիացիներուն սիրաը պիտի պաղեցնէ մեր վրայէն, որովհետեւ Գերմանիոյ հանդէպ անախորժ կացութեան մը մէջ կը մտնէ Անգլիա։

ՀԻՒՍԱՒԱՏԻՆ ԴԱՐՄԱՆԸ.— Վիեննայի ընդհանուր հիւանդանոցին ախտաբանական ճիւղին Տնօրէն Տքթ. Վայխսէլպաում Բրօֆ. Պէրլինկի գիւտին վրայ հետեւեալը կը գրէ Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի մէջ.— Հիւծախտին դէմ Պէրլինկի գիւտին արժանիքին վրայ առ այժմ որոշ դատաստան մը ընել կարելի չէ, որովհետեւ մէկ կողմէն հաւուկտիր են Բրօֆ. Պէրլինկի տուած տեղեկութիւնները, և միւս կողմէն հիւծախտի դէմ ո և է բուժիչ միջոց պէտք է փորձուի ամէն բանէ առաջ հիւանդներուն տնարին վրայ։ Արդէն Պէրլինկ ինքն ալ խիստ զգուշաւորութեամբ կը վարուի իր գիւտին մասին. մի միայն յոյս կը յայտնէ որ, եթէ յարմարագոյն աչխատակից մը գտնէ, մարդկային հիւծախտին դէմ կռուոյն մէջ յառաջիկայ համաժողովը պիտի կրնայ իրական յառաջդիմութեան մը ականատես ըլլալ։ Բայց անաւանութիւնին վրայ կատարած փորձերուն հետեւանքին առթիւ իր յայտարարութիւնը աւելի վստահելի է, և այս պատճառաւ ամէն պատճառ ունինք մեծ անհամբերութեամբ սպասելու Բրօֆ. Պէրլինկի նորագոյն տեղեկութիւններուն, մանաւանդ որ կեղծամշկի բուժման հետեւանօք իր չհասած փառաւոր հարաբը փորձառական խարիսխ մըն է իր նոր գործունէութեան։

⁂ Պերլինի մէջ բոլոր բժիշկներուն ընդհանուր կարծիքը ա՛յն է թէ Բրօֆ. Պէրլինկի յայտարարութեան հանդէպ պէտք է յարգալից ակնկալութիւն մը տածել։ Ամէն բան սակայն կախում ունի նոր փորձերուն արդիւնքէն.

⁂ Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, հարուստ Ամերիկացի մը, որ իր անունը գաղտնի պահել կ'ուզէ, յայտարարեր է որ պատրաստ է 50,000 տոլարի դրամագլուխ մը դնել ի նպաստ Պէրլինկի գիւտին յառաջդիմութեան։ Բայց պայման դրած է որ բժիշկներու յանձնաժողով մը կարծիք յայտնէ թէ Պէրլինկի դրութիւնը յաջողութեան ամէն յոյս կը ներշնչէ։ Բայց Պէրլինկ յայտարարեց թէ կը մերժէ այդ գումարը, և առ այժմ երկար բացատրութիւններ տալ կը ղլանայ իր դրութեան վրայ։

⁂ Նոր յայտարարութիւններ Պէրլինկի.—Տ.ք. Պէրլինկ Բարիզի իր պաշտօնակիցներուն շրջանակին մէջ յայտարարեց թէ իր ըսածը սխալ կը հասկցուի և իսկոյն Ամերիկայէն կ'առաջարկուի իրեն 50,000 տոլար նուէր մը, եթէ երեւան հանէ իր գիւտին գաղտնիքը։ Պէրլինկ յիշեցուց թէ իր համաժողովին մէջ յայտարարեց որ կը կարծէ թէ բուժիչ սկզբունք մը գտած է, բայց թէ իր TX միջոցովը մարդու վրայ տակաւին բնաւ փորձ կատարած չէ։ Արդէն X անծանօթը կը ցուցնէ թէ ի՞նչ վերապահութեամբ կ'ուզէ խօսիլ Պէրլինկ։ Այդ սկզբունքին վրայ դարման մը գտած ըլլալու առաջնութիւնը ինք չէր պահանջէր, որովհետեւ մարդու վրայ փորձ բրած չէ. բայց կ'ուզէր միայն իր գիտական արդիւնքին առաջնութիւնը ապահովել, որուն հասաւ երկարատեւ և տաժանելի խուզարկութիւններէ և զննութիւններէ վերջ։ Ամէն նախազգուշութեան հակառակ սկզբունքները և արդիւնքը չէին կրնար գաղտնի մնալ, և Պէրլինկ կը զգուշանար միայն որ մի՛ դուցէ ուրիշ խուզարկու մը իր ապխատութիւններէն օգտուէր անոնց արդիւնքը պաշտօնապէս ծանուցանելէն առաջ։ Ուստի որոշեց փութալ համաժողովին հաղորդել իր խուզարկութեանց ուղղութիւնը, և մինչեւ հիմակուան արդիւնքը և փորձերը, և վերջապէս այդ խուզարկութեանց վրայ իր հիմնած ապագայ յոյսերը։ Այս ազդարարութեամբ Պէրլինկ նոր քաջալերական յոյս մը տուած կ'ըլլայ աչխարհի և այս կերպով նաև վերջնական յաջողութեան պարագային՝ ապահոված կ'ըլլայ իր գիւտին առաջնութիւնը։ Թիւրիմացութիւնը առաջ եկաւ Մաքէնի առջի հրատարակութենէն, որուն մէջ այնպէս մը յայտնուած էր թէ Պէրլինկ մարդկային հիւծախտին դարմանը գտած էր, բայց իրեն պահել կ'ուզէր։ Ահա այս ենթադրութեան դէմ է որ Պէրլինկ կը բողոքէ։

ԵՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԹԵՐԹԵՐ Ա. ՃՈՒՐԴԻ ՀԱՆՈՒԾ.— Շաբարի վրայ անխիղճ չահատակութիւններով մանկացող ժալիզոր կը վարէր նաեւ երեք թերթեր, «Լա Բաթրի», «Լա Բռէս», և «Էքս տը լ'Ամէ.» Տիրոջը գործը ուրուած ըլլալով, հիմա այս երեք թերթերը որոնք Բռէնթան վաճառատան հաշուոյն անցուած էին, աճուրդի հանուած են, որովհետեւ Բռէնթան վաճառատունը կը յայտարարէ թէ չուզեր Նասիոնալիսթ սկզբունքով թերթ հրատարակել։

ՇԱՒԱՐԻ ՄԵԾ ՍԵՆՏԻՒԱՆ.— Բարիզի համբաւաւոր Սէյ չաքարի ընկերութեան ժողովը տեղի ունեցաւ, վերջին մանկութեանց պատճառաւ տեղի ունեցած անկարգ կացութիւնը պարզելու համար։ Որպէս զի ընկերութեան դիրքը չվախտի, հետեւեալ որոշումը տրուեցաւ.— 76,500 արժեթուղթերուն իւրաքանչիւրին 700 ֆր. արժէքը 200 ֆր.ի իջուցուեցաւ, և այսպէս արժեթուղթերու դրամագլուխը գրեթէ 22 միլիոն ֆր.ի իջաւ, ասկէց առաջ նոյն դրամագլուխը 38,250,000 էր, երբ մէկ արժեթուղթը 700 ֆր. կը ներկայացնէր։ Բայց անկումը պարտկելու և դրամագլուխը դարձեալ 37 միլիոնի բարձրացնելու համար, 200 ֆրանքնոց 114,000 նոր արժեթուղթեր հրապարակ պիտի հանուին։ Հրապարակ հանման գինը 240 ֆր. որոշուած է։ Այս 40 ֆր. ավելորդ 30 ֆր.ը պահեստի դրամագլխին պիտի յատկացուի, 10 ֆր.ն ալ հրատարակութեան ծախքին։

Վարչային ժողովին խորհրդականին տեղեկագիրը, որ ճշմարիտ ամբաստանագիր մըն է նախորդ անօրէն անձնասպան Բռօնիէի դէմ, հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ անձնասպանին գործելու եղանակը.—Բռօնիէ ընկերութիւնը վրանդեց չաքարի ծայրայեղ գնումներ ընելով Ֆրանսայի մէջ և արտասահմանի հրապարակներուն վրայ ընկերութեան հաշուոյն, սակարանական գործառնութիւններու մէջ մխրճուելով, և ահագին փոխատուութիւններ ընելով, մինչեւ 22 միլիոն 75,000 ֆր.։ Բռօնիէ բոլոր այս գործողութիւնները գաղտնի կը պահէր խորհրդականէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ ՄԸ ՍՈՖԻԱՅԻ ՄԷՋ.—Դեկտ. 14ին Սոֆիայի մէջ Պանք տը Բառի և տէ Բէյի Պամանաճիւ մը պիտի բանայ 4 միլիոն ֆր. դրամագլուխ, և պիտի սանանէ Բէյթայի Առեւտրական Պանքային մասնաճիւղին բոլոր գործառնութիւնները։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՄԲԱԿԻՆ ՀՈՒՆԶԲԸ.— Ուաշինկթընի Վիճակագրական դիւանը տեղեկագիր մը հրատարակեց բամբակի հունձքին արտադրութեան և բաշխումին վրայ։ Տեղեկագիրը կը յայտարարէ թէ 1904 Սեպտ. 1ին և 1905 Սեպտ. 1ի միջոցին 14 միլիոն 455,994 հակ արտադրելի կային, որուն 61% արտածուեցաւ, և 30% գործածուեցաւ ներքին սպառման համար, 9% յաւելուածական մաս մը թողուլ։ Ներքին սպառման համար նշանակուած գումարին մէջ է 36,776 հակը, որ հրոյ ճարակ եղան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ.— «Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ» Բարիզէն առնելով կը ծանուցանէ թէ Նոյեմբեր 7ին կը սպասուի ռուսական փոխառութեան կնքումը։ Գումարին 87 կամ 88% պիտի տայ Ֆրանսա, և Բարիզի մէջ օտար Պանքաներու մասնաճիւղերուն հետ բանակցութիւններ կը կատարուին, որոնցմէ պիտի հասկցուի թէ օտարները ի՞նչ չափով պիտի մասնակցին։ Ի մտոց Բարիզ կը սպասուին ներկայացուցիչներ օտար պանքաներէն — Մէնտելսօն (Պերլին), Պէյրինկ Եղբարք (Լոնտոն) և Բիրբօնթ Մորկան (Նիւ Եորք)։ Զարը յատկապէս Բեթերսպուրկ հրաւիրած է Մորկանի ներկայացուցիչը։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐԸ ԵՒ ԿԱԹՈԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻՆ.— Քէօլնի կաթոլիկ արքեպիսկոպոս կարդինալ Ֆիշրը Էքս լա-Շաբէլի մէջ Վիլհէլմ կայսր մասին յոյժ գրաւապէս կերպով խօսեցաւ։ Մեծին Կարոլոսի և Պարպարոսայի հետ բաղդատելէ վերջ զայն, կարդինալը յարեց թէ ամէն ոք, որուն սիրտը կը բաբախէ Գերմանիոյ մեծութեան եւ փառքին համար, պէտք է փառաբանէ արդի գերման կայսրը։ Ցիլեցուց իր ունկնդիրներուն Ն. Վեհափառութեան Էքսի մէջ խօսած վերջին ճառը որով կայսրը կը յայտարարէր թէ իր ամբողջ կայսրութիւնը, զինքը և իր ամբողջ գերդաստանը Ս. Խաչին պաշտպանութեան տակ կը դնէր։ «Վիլհէլմ Բ. ըսաւ ի վերջոյ կարդինալը, արդարեւ փառապանծ կայսր մըն է»։

ՊԱՆՔԱՅԻ ԳՈՂԸ.— Բարիզի զանազան պանքաներէն 32,000 անգլ. ոսկի չորթող նշանաւոր խարերան, կալլէյ, որ հարաւային Ամերիկայի մէջ բռնուած էր ֆրանսական գաղտնի ոստիկաններու կողմէ, անցեալ օր Սպանիայէն Բարիզ բերուեցաւ ընկերակցութեամբ հոթը ոստիկաններու։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹՕՐԻՕ 12 Հոկտ.— Անգլիական նաւարաժինը այսօր կը սպասուի։ Զայն պիտի ողջունէ ծովակալ Թոյօ, յանուն Միքատոյին և ի պատիւ մեծ նաւահանգիստ մը տեղի ունենայ, որուն պիտի մասնակցին ճարտնական բոլոր մարտանաւերը, մէկը ըլլալով նաև գերի բռնուած ռուս մարտանաւերը։

—Քրիւքի զինարանը 30 միլիոն մարք արժողութիւնամբ նաւային թնդանօթի և ուրիշ ռազմանիւթի յանձնարարութիւն ստացաւ ճարտնական կառավարութենէն։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— (Պաշտօնական) Պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ թէ Զարը չնորհակալութիւն յայտնած է այն բոլոր պաշտօնատարներուն, որոնք մասնակցած են հաշտութեան նախապատրաստութեանց և կամ Բեռլսմութի մէջ կատարուած բանակցութիւններուն։

ԼՈՆՏՈՆ.— «Սթանտարտ» կ'իմանայ Բեթերսպուրկէն թէ Լոնտոնի ռուս դեսպան Մ. Պենքէնտորվ, մօտերս Ռուսիա պիտի երթայ կոմս Լամսդորֆի հետ խորհրդակցելու համար հաշտութեան մասին։

ՊԵՐԼԻՆ.— «Ֆրանքֆուրդէր Զայթունկ» կը հերքէ այն լուրը թէ Լոնտոնի Ռոչիլտ տունը արդէն ձեռնարկած է ճարտնական փոխառութեան։ Միանգամայն կը հերքէ նոյն տեղեկութիւնը ռուսական փոխառութեան մասին։ Այս վերջնոյն բանակցութիւնները կը չարունակուին, առանց արդիւնք մը ունենալու մինչեւ հիմա։

—Մինչեւ հիմա Ռուսիա չոգենաւային որ և է պայմանագրութիւն չկնքեց Ճարտն և Մանչուրիա գանուող ռուս զինուորներուն փոխադրութեան համար։ Կ'ենթադրուի թէ Ռուսիա կը սպասէ Բորթամութի հաշտութեան դաշնագրին ստորագրուելուն։ Բեթերսպուրկի մէջ բազմաթիւ առաջարկութիւններ կ'ըլլան նոյն նպատակով չոգենաւեր վարձելու համար։

—Գերմանիոյ կայսրը հոկտեմբերի վերջը պիտի այցելէ Սաքսոնիոյ թագաւորին։

—Գերմանիա Բեթերսպուրկի հաղորդեց Մարոքի ժողովին ծրագիրը։

ԲՐԻՍԹԻԱՆԵԱ.— Տօքթ. Կէյրզվոլտ բժշկական Ընկերութեան հաղորդեց թէ ողնածուծի հիւանդութեան մի քրոյր գտած է։ Կը յուսայ թէ այդ գիւտը միջոց մը պիտի ընծայէ նոյն հիւանդութիւնը դարմանելու։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Սբէնսբր յանկարծական մարելիք մը ունեցաւ երէկ։ Տակաւին չէ սթափած։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Ամսոյս 10ին Լօմշայի մէջ հինգ հոգի բռնուեցան քոլերայէ և 2 հոգի մեռան։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ամսոյս 10ին Բրուսիոյ մէջ ո՛չ քոլերայի նոր դէպք պատահեցաւ, ո՛չ ալ նոյն ախտէն մեռնող եղաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Պատն Ֆիլէրվարի կայսեր մատոյց իր առաջարկները նոր Դահլիճը կազմելու համար։ Կայսրը հրամայեց որ Վիեննայի մէջ սպասէ իր որոշման։

ԹՐԻԼՍԹԷ.—Բարի Սայիտ լուր կը տրուի թէ աւստրիական Լոյտ ընկերութեան «Աֆրիքա» չոգենաւը որ Տրիպոլն կ'երթար, բաղխեցաւ անգլիական «Կէօնդէլօր» չոգենաւին։ «Աֆրիքա» 500 ուղեւորի վնաս մը կրեց, իսկ «Կէօնդէլօր»ի վնասը թեթև է։ Երկուքն ալ կրցան ճամբանին շարունակել։

ԿԼՈՒՔՍԳՈՒՐԿ.— Գերման կայսերական ամուլին ներկայութեանը այսօր կատարուեցաւ Սաքս Քոպուրկի Շարլ Էտուարդ դուքսին ամուսնութիւնը Հոլշդայն կլուքսպուրկի Վիքթորիա Ատէլհայտ իշխանուհիին հետ։

ԲԱՐԻԶ.— Լահէյէն կը հեռագրեն թէ Հոլանտայի կառավարութիւնը որոշած է 8 սանդիմ աւելցնել տուրքերը, ելմտացոյցի բացը գոցելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նիւ Եորքէն կը հեռագրուի թէ Քարաքասի հեռագրական պարանները ընկերութիւնը երկու պատուիրակ ղրկած է Նախագահ Բուզվելդի մօտ։ Ատոնք տեսակցեցան Նախագահին հետ որ զիրենք պիտի ներկայացնէ Նախարարաց Խորհուրդին, որուն պիտի հաղորդեն Ֆրանսայի հետ ծագած վէճին վերաբերեալ թուղթերը։ Ֆրանսական պատուիրակները ամսոյս վերջը Բարաքաս պիտի հասնին։

ԿԱՅՍ. ԳԱՆԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ ՎԱՂԸ ԲԱՑՈՒՄԸՍԸ "ՄԱՆԶՈՒՄԻ,, ՊԻՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ա.ԳԴ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Ցառաջիկայ կիրակի, 2 Հոկտեմբեր, Օգոստափառ Կայսեր Ծննդեան Տարեդարձը լինելով, նոյն օրն մասնաւոր հանդիսաւորութեամբ բարեմաղթութիւնք տեղի պիտի ունենան Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, վասն արեւշատութեան և Թանկագին կենաց Նորին Կայսերական Վեհափառութեան։

Ուստի յատկապէս կը հրաւիրուին Մայրաքաղաքիս մէջ գտնուող Սրբազան Եպիսկոպոսունք, Ս. եկեղեցեաց Քարոզիչք, Վարդապետք և Աւագերիցունք և Քահանայք, Ազգային ատենաւորք, Վարչական Ժողովոց և Տեսուչ ու Թաղ. Խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց և Խնամակալութեանց անդամք նոյն օրն, առաւօտեան ժամը 4ին, ներկայ գտնուիլ ի Պատրիարքարանս, իբր հրաւիրագիր նկատելով ներկայ յայտարարութիւնը։

29 Սեպտեմբեր 905

(կնիք)

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը չրջաբերականներ ուղղած է մայրաքաղաքիս եկեղեցական դասուն և աչխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններուն որպէսզի վաղը ներկայ գտնուին Մայր եկեղեցւոյ մէջ, Վեհ. Սուլթանին բարեբաստիկ ծննդեան տարեդարձին առթիւ, տեղի ունենալիք Գոհաբանական մաղթանքներուն։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ այցելութիւն տուաւ մայրաքաղաքիս Պապական Նուիրակ Մօնս. Թաչչի Բորչելլի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ յանձնարարուեցաւ Պրալիայի Տ. Ստեփան քհ. Կիւլիմանի, որպէս զի ծննդավայրը Զէյթունկիէր երթալու մտադրութենէն ետ կենայ. տեղւոյն եկեղեցին առանց հովիւի չմնալու համար։ Ցանձնարարուեցաւ նաեւ տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին որ միւսալ քահանային նիւթականին հոգ տարուի։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ Խորհուրդը երկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ փոխանորդ Սրբազանին և զբաղեցաւ կարգ մը

ուն։ Տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդն ալ կրկնած է իր հրաժարականը։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ Խորհուրդը իր շաբաթական նիստը գումարեց և զբաղեցաւ ի մէջ այլոց հետեւեալ խնդիրներով։

1.—Ուսումնական Խորհուրդը նկատելով որ Վեհ. Կայսեր բարեբաստիկ Մնդեան ծնունդ այս տարի Հոկտեմբեր 2, կիրակի օրուան կը հանդիպի, որոշեց հրաւիրել Թաղ. Խորհուրդները յաջորդ երկուշաբթի, 3 հոկտեմբեր, փակ պահել բոլոր Հայ վարժարանները, ի պատիւ և ի մեծարանս Ն. Կայս. Վեհափառութեան։

2.—Ազգ. վարժարանաց կրթ. ծրագրին վերաքննութեան առթիւ պատրաստուած ըլլալով թուրքերէն ճիւղի յայտագիրը, խորհուրդը ընթերցաւ և վերջնապէս ընդունեց զայն։

3.—Տիգրան էֆ. Զէկկիւրեան որուն որոշուած էր ընդհ. պատմ. օգն. մանուագէտի վիւսական տալ, տեղեկագիր մը մատուցած լինելով, Խորհուրդը ընթերցաւ զայն և որոշեց յանձնել Ուսուցչ. ընտրելեաց Քննիչ Յանձնախմբի դիւանին նկատառման։

4.—Մայրաքաղաքիս Ազգ. Նախակրթարանաց անցեալ տարեշրջանի քննութեանց գնահատման ցուցակը ամբողջացած ըլլալով, Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ և իր ա՛դամներէն մէկուն յանձնեց ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։

ԻԶՄԻՐԷՆ մեր թղթակիցը կը գրէ.—Երէկ կիրակի 25 Սեպտ. կրօնական շքեղ հանդէսով մը կատարուեցաւ Աֆ. Գարահիսարի եկեղեցւոյն համար ներկայացուած երկու ընծայացուներու քահանայական ձեռնադրութիւնը։ Նաբաթ առտու պատարագի միջոցին Առաջնորդ Դուրեան սրբազան շրջապատուած կրօնական դասէն և ներկայութեան ստուար բազմութեան մը աւուր պաշտօնի արարողութիւններէն ու ձեւակերպութիւններէն ետք երկու ընծայացուներուն տուաւ կիսասարկաւագութեան աստիճան. յետոյ քահանայակչուի արարողութիւնները կատարեցան իրիկուան ժամերգութեանց միջոցին։ Բան ձեռնադրութեան և օծման հանդէսը կատարուեցաւ կիրակի առտու։ Դուրեան Սրբազան, որ օրուան պատարագիչն էր միեւնոյն ատեն կատարեց ձեռնադրութիւնը և օծումը, Պոլսեցի տիրացու Արտաշէս Հալէպլեանը, կոչելով Տ. Մեսրոպ, և տիրացու Աստուածատուր Մանուկեանը կոչելով Տ. Սահակ։ Արարողութեանց միջոցին խարտաուիլակի պաշտօնը կը կատարէր Տ. Յովհաննէս Ա. քհ. Մինասեան։ Ձեռնադրութենէն և Ս. օծումէն յետոյ երկու նորընծաները Պատարագի հանդերձով զգեստաւորեալ յառաջացան Ս. Սեղան ու իրենց անդրանիկ օրհնութիւնը տուին ժողովուրդին։ Յետոյ Դուրեան սրբազանէն պիսկոպ ամբողջ քահանայական դասը հետզհետէ ողջագուրուեցան ձեռնադրեալներուն հետ։ Նորընծաները Իզմիրի մէջ պիտի անցընեն իրենց քառասունքը ուրկէ վերջ անդրանիկ պատարագին մատուցանելով պիտի մեկնին իրենց պաշտօնատեղին՝ Աֆ. Գարահիսար։

ՍՏԱՑԱՆՔ Հ. և Զ. Աստուծոյ ամենայնիներու

ԹԱՆԳԱՐԱՆ ՀԱՅՐՈՒՆՏԻՐ ՀԵՏՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱԿ ԵՒ ՈՍԱՆԱՒՈՐ

անուն Նոր հրատարակութիւնը։ Այս ընթերցանութեան դասագիրքը յատկապէս պատրաստուած է Միջին Դասընթացքի աշակերտներուն և աշակերտուհիներուն համար։ Հեղինակները իրենց նպատակ ունեցած են այս Թանգարանին չնորհիւ օ՛չ միայն բառադիտութիւն ու Քերականութիւն սովրեցնել աշակերտներուն այլ և զարգացնել անոնց միտքը արձակ և ոտանաւոր բաղմաթիւ ընթերցուածներով։ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ ճշմարիտ հաւաքածոյ մըն է օգտակար և հրահանգիչ պատմութիւններու, ոտանաւորներու, գիտելիքներու և բարոյացուցիչ խրատներու։ Փոքրիկներու համար պատրաստուած այս դասագիրքը այնչափ բաղմակողմանի է ու կարդացուելու արժանի որ չափահասներն ալ հաճոյքով պիտի ըմբշխնեն զայն ծայրէ ծայր առանց ձանձրանալու։ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ անոր համար մասնաւոր չահեկան է որ իւրաքանչիւր հատուածի տակ կը պարունակէ փոքրիկ առածներ հմտալից ու խիստ մտացի։ Սակէ զատ հեղինակները նորութիւն մըն ալ մտցուցած են գնելով հին նշանագրերը իրենց օրինակներով։ Ուրախալի է որ ընթերցանութեան գիրքերը հետզհետէ խնամուած աշխատութեամբ մը հրապարակ կ'ելնեն, որոնցմէ մեծապէս պիտի օգտուին անշուշտ ուսանողները։ Թանգարանը որ 200 էջէ կը բաղկանայ, կը պարունակէ իր մէջ զանազան պատկերներ և դէմքեր, խնամով պատրաստուած։ Գինն է 6 ղրուշ։

ՀԱՆԵՐԱԳԻՏԱԿ չաբաթաթերթին 40ոդ թիւը հրապարակ ելաւ այսօր հետեւեալ խիստ չահեկան բովանդակութեամբ։

ՄԱՂԹԱՆՔ Վեհափառ Կայսեր Մնդեան Տարեգարձին առթիւ.— Ընտանեկան տառաւներ՝ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ.— Միմոսութիւններ՝ Ե. ԹՕԼԱՑԵԱՆ. — Իմ Օրագիրս՝ ՊԵԱԴՐԻՍ ՇԱՀԻՆԵԱՆ. — Մեկնութիւն (Ոսանաւոր)՝ ՍՏԵՓԱՆ ԽԱԶՈՒՆԻ. — Արուեստասէրի մը յուշերը՝ ԱՇՈՏ ՄԱՏԱՓԵԱՆՑ.— Շուկայի էրկան Սալօ՛ի կնիկ՝ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ. — Դաւառի Նշանտուքը՝ ՀՐԱՆԴ ՍԻՎՏԱՆԱՆ։ Շաբթուան լուրեր։

ՀԱՅՍԱՆԵԿԱՆ ՀԱՆԳԷՍ

Անցեալ կիրակի օր Պարտիզակի Ս. Յակոբ եկեղեցիին մէջ վայելուչ հանդիսաւորութեամբ տեղի ունեցաւ Երկերի (Եալովա) Հանրային Պարտուց Վարչութեան մասնաճիւղին պաշտօնեայ Զաքարիկ էֆ. Հայրապետեանի պսակադրութիւնը Օր. Մաղուհիի հետ, դուստր Արժ. Տ. Սահակ քհ. Սրբահամեանի։ Հարսանեկան հանդէսին կը նախագահէր Պանտրմա-Պալըքէսիրի նորընտիր առաջն. Տեղապահ Տ. Կարապետ վրդ. Մազլըմեան, իր շուրջը ունենալով Պարտիզակի եկեղեցւոյն բոլոր քահանաները։ Եկեղեցին լոյսերու մէջ կը շողար և բոլոր դպիրները քաջալերական ձայնով կը մասնակցէին հարսանեկան երգեցողութիւններուն։ Կնքահայրն էր Տիար Ալպերդ Կիւրեղեան, որդի դեղագործ Գառնիկ էֆ. Կիւրեղեանի։ Պսակի արարողութենէն ետք, հարսնեւորները առաջնորդուեցան փեսին բնակարանը, ուր ջերմագին չնորհաւորութիւններ եղան նորապսակ ամուսին։ Զաքարիկ էֆ. Հայրապետեան զարգացեալ ազնիւ երիտասարդ մըն է որ Հանրային Պարտուց Վարչութեան զանազան մասնաճիւղերուն մէջ իր խղճամիտ գործունէութեամբ ընդհանուր համակրութիւն գրաւած է և կը խոստանայ ուշնենալ փայլուն ապագայ։ Իսկ Օր. Մաղուհի Պարտիզակի Շուշանեան վարժարանին մէջ իր ուսումն առած և ընտանեկան լաւագոյն դաստիարակութեամբ մը օժտուած է և իր չնորհալի բարեմասնութիւններով կը խոստանայ ըլլալ բարի տանտիկին մը և պատուական ամուսին մը։

Խմբագրութիւնս այս ուրախ առթիւ իր չնորհաւորութիւնները կը յայտնէ Տէր և Տիկին Հայրապետեանի և երկու կողմի պարագաներուն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԸՆՏԻՐ ԼՈՒՑԿԻ

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել բարեւեր հասարակութեան թէ ի նպաստ Հիւանդանոցի լուցկի վաճառելու արտօնութիւն ստացած ըլլալով հրապարակ հանած է զայն, որ քիչ օրուան մէջ բաւական լաւ ընդունելութիւն գտած է։

Ուստի կը յանձնարարուի որ ամէն տան համար անհրաժեշտ համարուած իր տեսակին մէջ առաջին եղող սոյն լուցկին գործածել յօգուտ բաղմապրաս հաստատութեան, որոյ վաճառման կեդրոնատեղին է Պոլիս Եէնի Ճամի փողոց Շերին խան Մարտիկ էֆ. Շերինեանի վաճառատունը։

Այրի Տիկին Մարիամ Կարապետեան, Այրի Տիկին Պէաթրիս Ճելալեան և Զաւակը, Տէր և Տիկին Պետրոս Կարապետեան և Զաւակը, Օր. Հռիփսիմէ Կարապետեան և Տէր-Ներսէսեան, Գարագաշեան, Թէլէկրաֆեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն մահը՝

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

(ՀԱՅՐ ՊԵՏՐՈՍ ԷՖ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ)

իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, մօրեղբօր և աղգականի, որ այս առաւօտ կնքեց իր մահկանացուն, ի հասակի 70 ամաց։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի Կիւրակէ 2/15 Հոկտեմբեր, ժամը 8ին (ը.թ.), Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ մէջ, ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցեալին մարմինը և անտի պիտի տարուի տեղւոյն Դերեզմանատունը ամփոփուելու համար ընտանեկան Դամբարանին մէջ։

Սկիւտար, 30 Սեպտ. 905

Շոգենաւը կամուրջէն կը մեկնի ժամը 6,50ին։

Մահադդ չընդունողներէն կը խնդրուի զայս իբր այն նկատել։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

13 Հոկտեմբեր 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99	57
Ռէժի	(Tak. Turcs)	391	—
Օսմ. Միացեալ	(O. Ny Unif.)	90	80
Երկաթուղի	(Lois Turcs)	134	25
Պանդ Օթթ.	(Banque Ott.)	610	—
Թրանսվալ	(Transvaal)	76	—

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԲԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.—

Բերայի մէջ ժամը 3.30ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

Կէտիկ-Բաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ ժամը 4.30ին Պատ. Բ. Ս. Ճէճիզեան։

Սկիւտարի մէջ ժամը 4ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէճիզեան։

Պայազը-Հասլուսի մէջ ժամը 5ին Վեր. Յ. Դ. Գրիգորեան։

Խասգիւղի մէջ ժամը 7ին Պատ. Ս. Յ. Զորլեան։

∴ Երիտ. Քրիստ. ընկ.ի ազօթաժողովը տեղի կ'ունենայ ժամը 9ին Գումգապուի Ռէզդին մէջ։

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի Ճումա կիւնիւ Սէլամլըգ բէսմը ալիսի Համիտիէ ճամի չէրիֆինէ թէրա պույրուլմուշ սրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԴԱՐԱՔԷՕՑԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.— Գրբեցինք թէ Կայս. Իրատէի մը համաձայն 125,000 ոսկի յատկացուեցաւ Դարաքէօյի կամուրջին վերաշինութեան համար։ Լեվանդ կ'ըսէ թէ Նոր կամուրջը պիտի չենուի Շնայաէր և Ընկ. ատն կողմէ, որ պայմանագիր մը ստորագրեց Կայս. Կառավարութեան հետ, Մովային Նախարարութեան պատրաստած ծրագրին համաձայն։ Այս ծրագրին համեմատ, Նոր կամուրջը այժմեանէն քիչ մը աւելի լայն պիտի ըլլայ և նոյնպէս պիտի չենուի «տուպա»ներու վրայ։ Մասնաւոր նաւամատոյցներ պիտի գտնուին Վոսֆորի, Կղզիներու և Ոսկեղջիւրի չոգենաւերուն համար։ Պայմանագիրը ստորագրեցաւ Զինուորական սպառազինմանց ընդհ. Տնօրէն Բայիճի փաշայի և նոյն ֆրանսական ատն ճարտարագէտ Մ. Տըվիսի կողմէ։ Մ. Տըվիս իր գործարանին կողմէ Պոլիս զրկուած էր կամուրջին և յանձնարարուած մարտանաւերու չենութեան մասին պայմանագիրները ստորագրելու համար։

ՊԷՐԱԹ ԿԻՃԷՍԻ.— Երէկ գիւղերն ծաւուեցաւ Պէրաթ Կիճէսիի հանդէսը։ Բոլոր մզկիթները և մինարէները լուսազարդուած էին։ Այս առտու նախարարները և բարձրաստիճան պաշտօնատարները Կայս. Պալատ կ'երթան իրենց չնորհաւորութիւնները մատուցանելու համար։

ՍԻՒՐԲԷԻ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆԸ.— Էվգաֆի Նախարարութեան մէջ առջի օր աւարտեցան Սիւրբէի Հիւմայունի պատրաստութիւնները։ Սուրբ Վայրերը, Մէքքէ և Մէտինէ, զրկուելիք դրամներուն քանակներու մէջ դրուելու արարողութիւնը կատարուեցաւ, ի ներկայութեան Էվգաֆի Նախարար Թուրխան փաշայի, Ս. հաշուակալ Ճէմիլ պէյի, Սիւրբէ Էմինի Հիւսնի պէյի և ուրիշ պաշտօնատարներու։ Դրամները համրուելով դրուեցան դեղին կաշիէ քսակներու մէջ, որոնք յետոյ զետեղուեցան մասնաւորաբար պատրաստուած սընտուկներու մէջ, որոնց կափարիչները կնքուեցան Նախարարութեան կնիքով։ Ուրիշ բազմաթիւ իրեղէններ, ինչպէս ճոխ կերպասներ Իսլամ Սուրբ Վայրերու չրջակայ ցեղապետներուն յատուկ և մզկիթներուն համար իսկոյթիւններ և ինկեղէններ, որոնք եւս մասնաւոր սնտուկներու մէջ դրուելով կնքուեցան։ Այս սնտուկները քառասուն հատ են։ Սնտուկները պերճօրէն զարդարուած ձիերու վրայ դրուած փոխադրուեցան Կայս. Պալատ և հոյակապ վրանի մը տակ դրուեցան։ Ամէն տարուան պէս այս տարի ալ Աքքեաները, որոնք պիտի ընկերանան Սիւրբէին ճամբորդութեան, ծանրարժէք կերպասներով և դրօշներով զարդարուած ուղտերով պատեցան Պոլսոյ զանազան կողմերը, և Սպարապետութեան, Ելմտական պաշտօնարանին, Դատական և Էվգաֆի պաշտօնարաններուն, Բ. Դրան և Թօփգապուի Կայս. Պալատան առջեւ կենալով բարեմաղթութիւններ ընդունեցին Վեհ. Սուլթանին համար և սրախղութիւններ կատարեցին։ Նուէրներ ստացան Աքքեաները։ Էվգաֆի Նախարարութեան կողմէ պատրաստուած խնկեղէններ, որոնք պիտի ղրկուին Սուրբ Վայրերը, տարուեցան Կայս. Պալատ յանձապակիի Կայս. գործարանին պատրաստած նրբարուեստ և ոսկեհուռ անօթներուն մէջ դրուած։ Այս անօթները դրուած էին ափսէներու վրայ, ծածկուած կանանչ մետաքսէ կերպասով։ Սիւրբէին մեկնումը այսօր տեղի պիտի ունենայ։ Կէս օրին, ուանդական արարողութեամբ պիտի հանուի Կայս. Պալատէն և պիտի տարուի Պէշիկթաշի նաւամատոյցը, ուրկէց մասնաւոր չոգենաւով պիտի փոխադրուի Սկիւտար։ Սկիւտարի նաւամատոյցէն պիտի ընդունուի քաղաքային և զինուորական իշխանութեանց կողմէ և պիտի առաջնորդուի կառավարչատունը, ուր պիտի մնայ մեծ վրանի մը տակ, մինչեւ որ ճամբայ հանուի դէպի Սուրբ Վայրերը։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐԸ.— Դատական Նախարարութիւնը Կայս. Պալատ մատոյց ցուցակը այն բանտարկեալներուն որոնք իրենց պատժին երկու երրորդ մասը աւարտած ըլլալով, ազատ պիտի արձակուին Կայս. Մնդեան տարեդարձին առթիւ։ Այդ բանտարկեալներէն 89ը այր են և 2 ալ կին։ Գաւառներու բանտերուն մէջ գտնուող այդ կարգի բանտարկեալներն ալ ազատ պիտի արձակուին։ Զինուորներէ ու սատիկանմերներէ նոյն կարգի բանտարկեալներն ալ ազատ պիտի արձակուին։

ՕՍՄ. ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Թէհրանի օսմ. դեսպանատունը Արտաքին գործոց Նախարարութեան ղրկեց Դաւրէժի օսմ. հիւպատոսին մէկ ընդարձակ տեղեկագիրը, որով կը յայտնէ թէ Դաւրէժի ու Ատրպատականի կողմերու պարսիկ ժողովուրդը մեծ յարգ կուտայ օսմ. արտադրութեանց և բազմաթիւ խնդրանք կայ օսմ. մետաքսեղէններու, ծխախոտներու, կօշիկներու, գէսի, ձիթապտուղի, օճառի, չաքարեղէնի և այլնի համար։ Պոլսոյ վաճառականները եթէ այդ ապրանքները ղրկեն, օսմ. վաճառականութիւնը աւելի պիտի զարգանայ և տեղական բերքերն ալ մեծ յարգ պիտի գտնեն։

ԹՈՒՐՔԻՍԵՐՊ առեւտրական դաշնագրին կնքման սնրպ պատուիրակներէն Մ. Սալա Բէքիչ հրաժարած ըլլալով, անոր յաջորդ նշանակուեցաւ Պէյկրաֆի մաքսատան Քննիչ Մ. Եաքովլէվիչ։ Նոր պատուիրակը այսօր կամ վաղը Պոլիս կը հասնի։

ՔԱՐԱՔՆԵՐՈՒ ԼՆԴԷՆ.— անօրէն Մ. Կրանէ որ վերջերս Պոլիս եկած էր Կայս. կառավարութեան հետ կարգ մը կարգադրութեանց համար, երէկ մեկնեցաւ Արեւելեան ճնշպնթացով։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ.— Մենլիքի մէկ անտառին մէջ զինուորները բնաջինջ ըրին 13 հոգինոց պուլկար աւազակասումբ մը։ Կէվկէլիի մէջ ալ ձերբակալուեցան 6 աւազակներ որոնց պետը վիրաւորուած էր։

ՏԷՆԻԶԼԻԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Տէնիզլիի իշխանութիւնը, օժանդակելու համար վերջին աղետալի հրդեհէն վնասուած վաճառականութեան, որոշեցին Մէաթիֆի պատկանող գետնին վրայ տաղաւարներ շինել և յատկացնել այն վաճառականներուն, որոնք կրցած էին իրենց ապրանքները ազատել։ Ծանձնաժողով մը կազմուեցաւ Կառավարչին նախագահութեամբ և զանազան հասարակութեանց երեւելիներէն, որոյ համար տաղաւարներուն տեղերը։

ՊՈԼՍՈՅ մաքսային մթերանոցներուն մէջ մէկ տարի մէկ օր մնացած և մինչեւ այն ատեն տէրերուն կողմէ չվերցուած ապրանքները աճուրդով ծախելու համար, Ծանձնաժողով մը կազմուեցաւ Մաքսատան մէջ։ Այդ յանձնաժողովին համար Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան կողմէ ներկայացուցիչ կարգուեցաւ իրաւագէտ խորհրդականի օգնական Նշան պէյ։ Աճուրդով վաճառումը պիտի սկսի հոկտ. 3ի երկուշաբթի օրը։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ.— Այտրէի Նահանգին մէջ Աֆրոսիսիաս անուն տեղը կատարուած հնագիտական պեղումները այս տարուան համար դադրեցան։ Այս տարի ձեռք բերուած արդիւնքները շատ կարեւոր են։ Գտնուեցան 1. Կնոջ մը արձանը, հագուած, 1 մէթր 80 բարձրութեամբ, լաւ պահուած բայց առանց գլուխի։ 2. Կնոջ ամբողջական արձան մը մերկ, լաւ պահուած։ 3. Մէկ մէթր 9 բարձրութեամբ կնոջ արձան մը, հագուած, մէջտեղէն կոտրուած, կուրծքը և գլուխը անյայտ։ 4. Երիկ մարդու մեծ արձան մը հագուած, 1 մէթր 69 բարձրութեամբ, որուն գլուխը խորտակուած է։ 5. Ուրիշ աւելի չքեղ արձան մը երիկ մարդու, 1 մէթր 74 բարձրութեամբ։ 6. Խիստ լաւ պահուած կնոջ արձան մը 1,85 մէթր, որուն քիթը չկայ, պարեգօտ մը առած վրան։ Գլուխուն վրայ ոսկեզօծման հետքեր կան և մազերը յարդարուած են։ Ոտքը մուճակներ ունի։ 7. Աբրոդիտէի մէկ գլուխը, խիստ գեղեցիկ, հելլենական տիպարով, 45 սանտիմբարձրութեամբ։ 8. Անագապղնձէ զարդարուն գլուխ մը։ 9. Երիկմարդու արձան մը խոշոր մարգարիտներով պսակուած գլուխով։ 10. Կարգ մը գեղեցիկ արձանագրութիւններ, ճարտարապետական զարդեր, մէկդուզայի ինչպէս նաև դիցաբանութեան մէջ իբրեւ թէ իրենց նայողները քարի փոխակերպող երեք չաստուածներուն, Արամազդի մը և ցուլի գլուխներ, չքեղ և հսկայ խոյակներ։ Այս բոլոր արժէքաւոր հնութիւնները Պոլիս պիտի բերուին, զետեղուելու Թանգարանին մէկ սրահին մէջ, որ պիտի կրէ «Կոտէնի սրահ» անունը, քանի որ անոնց ձեռնարկուն և հնախոյզն է Հիճազի երկաթուղին անօրէն Մ. Կոտէն։

ԶՈՆԿՈՒԼՏԱՔԻ ԱԾԽԱՀԱՆԳԻՐԵՐԸ.—Նաւային ձեռնարկու Մ. Օժիէ Զոնկուլտաք գացած է բանակցելու համար ծովեզերք քարափ չինելու և նաւահանգիստը ընդարձակելու մասին, որոնք անհրաժեշտ դարձած են Երէյլիի ածխանաքերուն արտադրութեանց ստացած բարգաւաճման պատճառաւ։ Երէյլիի ընկերութիւնը իր Զոնկուլտաքի մասնաճիւղին մէջ մատենադարան մը հաստատեց իր գործակիցներուն համար։ Զոնկուլտաքի մէջ ճարտարարուեստը սկսեր է։ Միայն հանքածուխ կ'արտադրէ, այն ալ տարեկան 600—700,000 թօնս միայն։ Վաճառականութիւնը բաղդատմամբ բնակչութեան բաւական կարեւոր է։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ ելեկտրական թրամուէյ և ելեկտրական լոյս պիտի հաստատուի ընկերութեան մը կողմէ որ յանձնառու եղած է անոր։ Ընկերութեան կողմէ ճարտարագէտ մը գըկնաց Սելանիկ, հաստատման ծրագիրները և յատակագիծերը պատրաստելու համար։

ԿԻՆԵՐՈՒՆ ԱԶԳԸ ԼՈՑՍ.— Քսանեւերորդ դարու հուչակաւոր գիւտ.— Կանանց հիւանդութեանց գաղտնիքը վերջապէս լուծուած է գործածութեամբ միայն պօմ տը Ֆիկի զոր ամերիկացի նշանաւոր բժիշկ մը հնարած է և որուն մուտքը արտօնուած է օսմ. երկիրներու մէջ։ Այս դեղը բոլորովին անվնաս է դուրսեն գործածուելով կը բժշկէ առանց բացատրութեան կանանց յատուկ ո և է հիւանդութիւն, որչափ որ ալ հինցած ըլլայ և առանց գործողութեան պէտքը զգացնելու։ Ալ մի տառապիք ուրեմն ո՛վ կիներ, քանի որ ձեր դարմանը գտնուած է, փոխանակ անգամ մը Պօմ տը Ֆիկը, համոզուելու համար թէ ինչ օգտակար ծառայութիւններ պիտի մատուցանէ ձեզ։ Գործածութեան եղանակը տուփերուն մէջ կը գտնուի բոլոր դեղագործներուն քով։

Société des Bienfaisances Mutuelles des femmes: Jolliet. Hl. E. U. A.—

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս

Ռ. Սալաքեանց Շերին խան Ն. 8

Իւրաքանչիւր տուփ կատարեալ գոհացում պիտի տայ, հակառակ պարագային փոխարժէքը կը վերադարձուի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀ.— Վոսֆորի գաւառին Զէրէկէ անտառին մէջ արկածով հրդեհ ծագեցաւ և տարածուելով փոխանցուեցաւ շրջակայ անտառներուն և այրեց 500 տէօնիւմ տեղ։ Վնասները կարեւոր են։ Քննութիւն բացուած է պատճառներուն մասին։

— Երկուշաբթի օր, Իզմիրի մէջ, Քէրաթխոյրի թաղ. Կալէթթա փողոցին հրդեհ ծագեցաւ և այրեցաւ ներկի մթերանոց մը որ ապահովագրուած էր։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Երկուշաբթի օր երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեցաւ Սօֆիայի և Պուլկարիոյ զանազան կողմերուն մէջ։ Ցնցումները մանաւանդ խիստ էին Ռիլոյի, Բօչէրինովայի մէջ։ Ռիլոյի վանքին բոլոր ծխնելոյզները փլան։ Ժողովուրդը փողոցները փախաւ և կենդանիները փախան ախոռներէն։ Բօսչէվօ գիւղին եկեղեցին մասամբ փլաւ։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԱՆԱԳ.— Անցածները Իզմիրի մէջ մեռաւ յոյն կին մը Մարի Շիմոնա անուն, որ 105 տարու էր։

ԶՎԱՐԶԱՏՐՈՒԱԾ ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ.— Թուրք թերթերը կը պատմեն թէ Մախուսէի Պասա չոգենաւը նախընթաց օր, իրիկուան ժամը 11.55ին կամուրջէն Հայաւար Փաշա գացած ատեն, Էսկիշէհիր երթալիք ուղեւոր մը չոգենաւին մէջ մոռցաւ փոքր պայուսակ մը, որ 250 ոսկիի արժէքով գոհարեղէններ կը պարունակէր։ Շոգենաւին մէկ պաշտօնեան՝ Ահմէտ էֆ. գտաւ այդ պայուսակը և Ամէտ էֆ. հետեւեալ առտուն չոգենաւ դիմեց և ոսկաւ պայուսակը փնտռել։ Ահմէտ էֆ. իսկոյն յանձնեց պայուսակը։ Տէրը չոր չնորհակալութիւն մը յայտնեց ու պայուսակը առնելով գնաց, առանց վարձատրելու չոգենաւին պաշտօնեային պարկեշտութիւնը։

ԳԻՆՈՎՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՃԻՐ.—Բերա, Բալեօնճը Բուլլուք, գինետան մը սպասարկուն Եուսէֆ, առջի գիշեր գլուխը աղէկ մը տաքցուցած Թաթավլա, Պոտոսի նպարավաճառի խանութը երթալով, կռիւ բռնուեցաւ խանութին վարիչ Միչոյի հետ։ Եուսէֆ դաշոյն մը քաշեց յանկարծ և երկու հարուած տուաւ Միչոյի։ Ուրիշ մէկը, Մանոլ անուն, որ կը փորձէր միջամտել, փորին ծանր հարուած մը ստացաւ։ Զարադործը ձերբակալուեցաւ։ Վիրաւորներուն վիճակը վտանգաւոր է։

—Կերաակի օր, Իզմիր. Զուքուր-Զէնմէի մէկ կապելային մէջ բուռն վէճ մը ծագեցաւ երեք բարեկամներու միջեւ, և որովհետեւ այրերը իրենց գլուխը գրուած էր, անմիջապէս բաղուկի դիմեցին։ Ցանկարծ, անոնցմէ մին, Վուռլացի Խրիսթօ, հացի խոշոր դանակը առաւ սեղանին վրայէն և անով յաջորդաբար զարկաւ իր երկու ընկերները, այնքան կատաղութեամբ որ արեան լիճի մը մէջ փռուեցան ինկան։ Գինով ոճրագործը յետոյ փախաւ և դեռ չէ գտնուած։ Վիրաւորները, որոնք հիւանդանոց փոխադրուած են, անյոյս են։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 30 Սեպտ. Ուրբաթ)

ՑՈՐԵՆ

Ռէզմակ Առաջին օրէն	38½-38	փարա
» երկրորդ »	37-37½	»
Մաքրիւթ »	33-34	»
Զաւարլը »	32	»
Սէրթ առաջին, օրէն	38-39	փր.
» միջին տեսակ	36½-37	»

Այսօր ժամանեց 15 վագոն ցորեն Անատոլ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը	74	ղ.
» » Բ. »	71	»

ՔՍՓ

Սկսան 19 փարա։

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնէք 12 ղրշ. գրիւք

Մէրսին և Ռումէլի 11-11½ ղրշ. գրիւք։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 հոկտ. — Մեր դիւանագիտական չրջանակներուն մէջ կը հաստատեն թէ, բանակցութիւններ սկսած են, համաձայնութիւն մը հաստատելու Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ։

—Համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ անգլիական և ֆրանսական կարեւոր խմբակներու միջեւ, որոնք չան ունին Զինական երկաթուղիներուն մէջ։ Արեւելեան ընկերութեան Պոլսի խմբակը նոյնպէս մտած է համաձայնութեան մէջ։ Ֆրանսական և անգլիական խմբակները իրենց միջեւ հաստատելէ ետքը Զինու մէջ նոր հաստատուելիք երկաթուղիի ձեռնարկները, փոխադարձաբար առնելով 100ին 45 և Պէլժիացիներուն թողլով միայն 100ին 10ի բաժին մը։

ՊԷՐԼԻՆ. — Պէրլինի Մանէլսօն տան պաշտօնեաներէն Մ. Ֆիչէլ Բեթերսպուրգ մեկնեցաւ, հաւանաբար մասնակցելու համար ռուսական նոր փոխառութեան բանակցութեանց։

ԲԱՐԻԶ. — Երեսփ. ժողովին նախագահութեան համար Մ. Տուտէրիքի դէմ թեկնածու պիտի ըլլան Մ. Սարիէն և Պրիսոն։

ԲԱՄՊԱԿ

Վերջին հեռագիր 7 հոկտեմբեր

Սթոթ 5.31

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

30/13 Հոկտեմբեր 1095

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ.Ո.	97.34	
Երէկուան էն բարձր գինը	98.01½	»
» էն վար գինը	97.33½	»

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	132.12½	
Երէկուան էն բարձր գինը	132.62½	»
» էն վար գինը	132.12½	»
Շիրքէթը Խայրիէ	35.—	
Օսմանեան Պանքա	614.—	
Տէրքոսի Ղուրի ընկ.	245.—	
Բարաֆ Կ. Պոլսոյ	516.—	
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա.	313.25	
» « » Բ.	269.75	
Պանք Նաս. Կրէս.	429.—	
Թրամվայի բաժնեթուղթ	7.50	
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ո	16.10	
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	3.85	
Լաւրիոմ ֆր.	53.—	
Թրանսվալ »	74.50	
Ռէժիի պարտատուղթ ֆրանք	407.—	
Ռուսական 4% 1901	92.25	
Շարոնական 4%	91.25	
Սպանիական արտաքին	93.20	
Անգլիական Քոնսոլիտէ Ա. Ո.	89.75	
Ֆրանսական Ռանթ ֆր.	99.60	
Լոնտոն 3 ամիս	110.95	
Բարիզ »	22.73	
Վիէննա չէք ֆիօր.	21.95	
Պէրլին անտոկոս չէք մարք	18.68	

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ.	փր.
Մէճիտիէ արծաթ	107.30	
Անգլիական ոսկի	109.32	
Ֆրանսական ոսկի	87.10	
Քրիմից	51.04	
Մէթալիք	103.30	
Բոլ	91.—	
Բուտլի թղթադրամ	8.66	

Հակացողութեան զօրաւոր ելեկտրականութիւն մը կայ անոր մէջ, ելեկտրականութիւն մը՝ որ մէկէ աւելի անգամներ հոսած է իմ մէջ։

Ապտակնե՞ր... Օ՛, կուշտուկուռ կերած եմ.— ահա՛ զուցէ թէ ինչո՛ւ... մարդ եմ եղած։

Ու կը վստահեցնեմ թէ՝ զիս ապտակողները չատ գոհ են մնացած ինէ, որովհետեւ ամէն անգամ ապտակ մը ստանալուս, մեր երկնաւոր Վարդապետին պէս կ'ընեմ... միւս երեսս կը դարձնեմ։

Այս ընթացքը թէ՛ վսեմ է և թէ... մեծ քաջութիւն մը չի պահանջեր։

Մինչ այս տողերը կը թափեմ ճերմակ թուղթին վրայ, հեռաւոր ու մօտաւոր լիչատակներ կը ցատկռտեն գրչիս շուրջը, և պաղատագին կը խնդրեն ինէ որ իրենցմէ գոնէ մէկ քանի հատը բարեհաճիմ պատմել։

Մերժելու սովորութիւնը չունիմ բընաւ. (եթէ աղուոր կին մը ըլլայի, բանս բուրդ էր), բայց, խոստովանեցէ՛ք որ իմ ըրածս չպիտի կրնար ընել ոչ ոք։

×

Երկուսն պէս միտքս է, փողոցի մը անկիւնը պիտի դառնայի, երբ անկիւնէն դուրս եկան զոյգ մը չնորհալի էակներ, սպասուհի կամ կարուհի, առանց գլխարկի, ոտոտուռն քալուածքով, որոնք աւելի փողոցի մէջ բա-տ-ֆադր կը խաղային, քան թէ կը քալէին.— Մեծն Ելլադայի զոյգ մը զաւակներ էին անոնք։

Ի տես այս երկու հրեշտակներու... շրջազգեստաւոր, (հիմակուան հրեշտակները ընդհանրապէս սպասուհի կամ կարուհի կ'ըլլան և առանց գլխարկի կը պտրտին), գեղեցկագիտական բնածին ճաշակս մղեց զիս կանգ առնել եւ բացագանչել՝ պատչաճութեան ամենատարրական քերականական օրէնքներուն համաձայն։

—Թի՛ օռէա փու իսէ...

(Աս էլենիգան բառամանայէս սովրած եմ։)

Հաւատացէ՛ք որ ասկէ աւելի բառ մը չարտասանեցի, ո՛չ թէ բառ մը, այլ նոյն իսկ... գիր մը։

Սակայն, երանի՜ թէ նոյն վայրկեանին չանթահարուէի, բերանս կղպուէր, գեանին տակը անցնէի, լեղուս չորնար և չկարենայի հիացումս յայտնել։

Աղջիկներուն անմիջապէս ետեւէն և փողոցին անկիւնէն դուրս եկաւ Թաթավլացի փայիգարիա մը, որ ապահովաբար օրիորդներուն անխուսափելի նպարավաճառ ակաwտkrՁօսը, գինեվաճառ աղափիքիքօսը կամ մսավաճառ արավոնեասիքօսն էր։

Ըստ ամենայն հաւանականութեան, հեռիՁը լսած ըլլալու էր հիացողական յայտարարութիւնս։

Կանգած տեղս քրտինքներս քանի մը անգամ պաղեցան ու չորցան։

—Թի՛ իփէ՞ս, վռէսի՛, ըսաւ մարդուկը՝ մէկուէկս մէջը հասակը դիմացս դնելով։

—Ոչի՛նչ, պատասխանեցի՝ միշտ բառամանայիս յունարէն 'օգնութեանը դիմելով։

—Մեզի խօսք նետեց, միջամտեցին անդիէն զոյգ մը... Ֆառաշները։

Աւելորդ է ըսել թէ փայիգարիան՝ փոխանակ իմ խօսքիս հաւատ ընծայելու, իր զոյգ մը խոհանոցի հուրիներուն ըսածին հաւատաց, և՝

—Ինչ կ'ուզես որ ընեմ հիմա քեզի, գոչեց սպառալից ձայնով մը։

Պահ մը խորհեցայ թէ՝ Դիոգինէսի համբաւաւոր պատասխանը ոտքերովը եկած էր և ճիշդ տեղն էր անոր հետ մէկտեղ ըսել։

—Դիմացէս տեղ եղի՛ր։

Բայց, նկատեցի որ մարդուկը կեանքին մէջ Դիոգինէս կարդացած չըլլալով՝ պիտի չկրնայ պէտք եղածին պէս գնահատել պատասխանիս մտացի սրամտութիւնը (համեստութի՛ւն, հո՛ս ես), և լաւագոյն համարեցի՝ կամացուկ մը չորս կողմս նայիլ՝ կէսկլու տեղ մը գտնելու համար։

Կ'երեւի թէ Թաթավլացի փայիգարիային առջեւ չա՛տ ողորմելի վիճակ մը ստացած էի, որովհետեւ զոյգ մը գեղուհիները վրաս նայելով՝ կը մարմրէին խնդալէ։

Ապերախտնե՛ր.. ի՞նչ էր յանցանքս։

Գլուխնին բա՛ն մը իջեցուցած էի, իրենցմէ բա՛ն մը գողցած էի, իրենց համար գէշ խո՞սք մը ըսած էի.— ամենեւի՛ն։

Հապա, իմ բովանդա՛կ յանցանքս էր բարձրաձայն հիացած ըլլալ անոնց գեղեցկութեանը վրայ.— և ահա վարձարութիւնս։

Անգութներ.

Այս խորհրդածութիւնները ընելով՝ աչքերս արցունքով լեցուեցան, եւ վստահ եմ թէ զիս այդ վիճակին մէջ տեսնողը վրաս պիտի խղճար և... ափս տանոց մը պիտի դնէր։

—Ներե՛ցէք, միւսիւ, կակազեցի, ձեզի հեռուէն նշմարեցի. դուք օրիորդներուն ետեւէն կուգայիք կոր։

—Ի՞նչ ըսել է։

—Սա՛ ըսել է որ՝ եթէ օրիորդներուն առջեւէն քաշած ըլլայիք՝ ամէնէն առաջ ձեզի պիտի տեսնէի և ձեր ետեւէն եկող օրիորդներուն խօսք մը չպիտի ըսէի։

—Վռէսի՛, ես ոչխարներուն առջեւէն քաշող էշն եմ. զիս իշու տեղ կը դնես կոր։

Ատուած վկա՛յ, պատուոյ խօսք եւ կնկանս խերը չտեսնեմ որ երբէք ա՛յսպիսի ակնարկութիւն մը չէի անցուցած միտքս։

Բայց կը տեսնէ՞ք որ աշխարհիս վերայ, մարդիկ միշտ ո՞րչափ սխալ կը հասկցուին.— տապանա՛կ կ'ըսենք՝ ա-ւանա՛կ կը հասկնան, մարդավայել կ'ըսենք... մարթավալ կը հասկնան։

Իմաստասիրական հայեացքներու տեղը չէր սակայն, և իմ փայիգարիա տակաւին բնաւ միտք չունէր ելլելու երթալու։

—Մո՞ն շեռ, ըրի ամէնէն անուշ ձայնովս..

– Եղո մսնշեռ ֆիլան տեն խեվրո, պատասխանեց Թաթավլացիս։

—Քիրի՜... ըրի չեշտերուս ամէնէն լուրջովը։

—Ինծի նայէ՛, ըսաւ՝ կտրուկ ձայնով մը, դուն այս աղջիկներէն որո՞ւն հարՁ նետեցիր։

—Պզաիկին, կակազեցի։

—Ուրեմն ա՛ռ քեզի... չա՛խխս։

—Չէ՛, մեծի՛ն, մեծի՛ն, վրայ տուի ակամայ՝ ըրած սխալս ուղղելու համար։

—Ուրեմն ա՛ռ քեզի նորէն... չռռռա՛խխս։

Այս դասը ինծի մեծ խրատ մը եղաւ։

Անկէ ի վեր, երբ սալայատակին վրայ հանդիպիմ գեղանի կնկան մը, միշտ կանխազգուշութիւնը կ'ունենամ... մէկուսի հիմալու, որովհետեւ կնոջական գեղեցկութիւններու... բարձրաձայն հիացում մը ինծի ճիշդ երկու ապտակի նստաւ։

×

Խօսքը խօսք կը բանայ։

Բարեկենդանի իրիկուն մըն էր։ (Կարդացած վէպերուս երեք քառորդ մասը այսպէս կ'սկսի)։

Այն առանները տակաւին դպրոցական լամ մըն էի, կարմ բանդալոնով և Բերայի մայթերուն վրայ կը սլիտայի՝ գեղանի կիներուն չրջազգեստներուն քննելու համաձայն չեն, և սակայն ամբողջութիւնը կը կազմէ ազնուականութեան և գեղեցկութեան անթերի տիպար մը։ Բնութիւնը միայն կրնայ արտադրել այսպիսի արդիւնքներ և գիտէ անկատար դիմագիծերու մէջէն ցոյցնել անարատ հոգի մը։ Մենք՝ խեղճ արուեստագէտներս՝ չենք կրնար յուսալ որ մեր պաղ կաւին վրայ կ'առնենք այն տարօրինակ հրապոյրը որ այս դէմքին բովանդակ գեղեցկութիւնը կը կազմէ։

Այսուհանդերձ գծագրած էր նկարը զոր Մր. Պէրնս տեսած էր Մր. Միչլիի սենեակին մէջ և յայտնած էր գոնէ դաղափար մը տալ այն բարոյական գեղեցկութեան մասին որ կը ցոլանար Միս Ըէմսընի դիմագիծերուն վրայ։ Ուրիշ նկարիչներ չէին յայտնած, թերեւ անոր համար որ իր բուն արժէքովը չէին գնահատած այս տարօրինակ գեղեցկութիւնը։

Այս նկարագրութիւնը կնոջ բնաւորութեան վրայ ալ գաղափար մը կուտայ մեզի։ Իր վրայ միացուցած ըլլալով ինչ որ կրնայ յուզել և հրապուրել, Միս Ըէմսընն ունէր կամքի ոյժ մը որով թէ՛ իր անձին և թէ ուրիշներուն վրայ կը տիրապետէր։ Ուստի հաղուադէպ էր որ իր հրամաններէն մէկը չը յարգուէր թէ՛ նշանածին և թէ ծառաներուն կողմէ։ Մր. Միչլի հետ իր նշանախօսութիւնը զարմանք պատճառած էր այն ընկերական չրջանակին ուր կը յաճախէր օրիորդը։ Մր. Միչլի յաջողութեան գաղտնիքը կրնար վերագրուիլ սա իրողութեան որ անիկա քաջութիւն ունեցած էր Միս Ըէմսընին ձեռքը խնդրելու տեսակ մը տիրապետական խանդաղատանքով որ յայտնապէս կը ցուցնէր թէ մերժումի մը, ո՛չ ալ ամենափոքր վարանումի մը չէր սպասեր։ Միս Ըէմսընին ներկայանալէն ամիս մը վերջը նշանուած էր անոր հետ։ Այս պարագան էր մանաւանդ որ զանազան մեկնութիւններու տեղի տուած էր։ Մր. Միչլի ընտանեկան լաւագոյն չրջանակներու մէջ կը յաճախէր, բայց նորեկ մըն էր, և հիմակ որ յաղթանակը տարած էր, ամէն ոք կը հարցնէր, —Ո՞վ է այս մարդը։ Հարաւային Ամերիկայէն եկած էր, և այս միակ իրողութիւնը հրապոյրի լուսապակով մը չրջապատած էր զինք։

Տիկին Ըէմսընն բողոքեց երբ Էմիլի իր նշանախօսութիւնը իմացուց անոր, բայց աղջիկանը սա խօսքը, «—Մայրիկ, խօսք տուած եմ», կարմ կապեց վիճաբանութիւնը։

Այսպէս նշանուեցան Էմիլի և Միչլի, որ այլ ևս սկսաւ տուն երթեւեկել, իբրեւ թէ անոր տէրը եղած ըլլար։ Տօրա բացարձակ հակադրութիւն մը կը կազմէր քրոջը հետ, թէեւ երկուքն ալ թուխ էին։ Պարզապէս սիրուն, հլու և զգայուն աղջիկ մը էր և կը պաշտէր իր մայրն ու քոյրը։ Տօրա 17 տարու էր։ Երկու քոյրերուն միջեւ երեք մանչեր կային, որոնք մեռած էին շատ փոքր հասակի մէջ։

Երկու քոյրերը այն օր իրենց յարկաբաժնին պերճաւոյզ սալօնին մէջ կը գտնուէին։ Էմիլի տարածուած էր նըստարանի մը վրայ և Տօրա անոր քովիս էր, հանգստաւէտ թիկնաթոռի մը մէջ։

—Երբէ՛ք դիչերուան ներկայացումէն հաճոյք զգացի՞ր, քուրիկ, հարցուց Տօրա։

—Օ՜հ, այո՛, պատասխանեց Էմիլի, բայց մեծ բան մը չէր։

— Այդ հաճոյքներուն վրայ խօսած ատենդ արտասովոր երեւոյթ մը կ'առնես, քուրիկ, բայց ինծի համար խընդիրը տարբեր է։ Ես տարիքոտ չեմ որ թատրոնը սիրեմ։ Բեզի բան մը պիտի ըսեմ որուն վրայ խիստ լրջօրէն խորհած եմ։

—Լրջօրէ՞ն, ըսաւ Էմիլի խնդալով և իր աղուորիկ քրոջ երեսը չդրելով։

—Օ՜հ, մտիկ ըրէ։ Պօպէն պիտի խնդրեմ...

—Պօպը ո՞վ է։

—Մր. Միչլը։ Երէկ իրիկուն ըսի իրեն որ այսուհետեւ զինքը Պօպ անուանելու մտադրութիւն ունիմ։ Ինք ալ ընդունեց։ Բայց ասոր համար պէտք չունիս յանդիմանելու զիս։ Գիտես որ Պօպին ըսածը աւետարանի խօսք է։ Տակաւին միտքս չյայտնեցի։ Կը փափաքիմ որ Պօպ ձեզ հետ տանի զիս ամէն անգամ որ թատրոն երթաք։ Ի՞նչ կը խորհիք ասոր վրայ։

—Գաղափարդ սքանչելի կը գտնեմ։ Բարի աղուոր քուրիկս, շատ կը սիրեմ քեզ և ուրախ պիտի ըլլամ եթէ կարենամ վայելել այն բոլոր հաճոյքները, որոնց կը բաղձամ։

—Ընթերցողները պէտք է պարծենան զիս ունենալուն համար և գիտե՞ս ինչո՛ւ մեծ գրագէտ եմ։

—Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ... մեծ գրագէտ մըն եմ։

Ու բոլոր այս չարչարանքը վասն չաբաթական երկու հարիւր ղրուշի.— Դուք ասանկ ապուր կերած ունի՞ք։

×

Եթէ գոնէ այդ երկու հարիւր ղրուշն ալ առած ըլլայի, ա՛յլպէս չպիտի ցաւէի։

Շաբաթական եկամուտիս համաձայն պիւտճէս յարմարցնելով՝ օրական մէկ մէճիտ ծախսելու իրաւունքը կուտամ ինքզինքիս։

Ու շաբթու գլխուն Վ. Փափազեան սիրելի բարեկամս (որ անձնական կառքով կը պտրտի) փոխան տասը մէճիտի՝ կամացուկ մը երկու մէճիտ կը թխէ ափս (Տքդ. Զարդարեանին այցեգիրը)։

Փափկանկատութիւնս չի՛ներեր ինծի ձայն հանել և կը խորհիմ թէ մնացած 160 ղրշ.ը ապահովաբար յաջորդ շաբթու պիտի տայ։

Յաջորդ շաբթուն՝ դարձեալ քառասուն ղրուշ.— Այս անգամ նորէն կը մտածեմ թէ՝ մնացած 320ը ապահովաբար միւս շաբթու պիտի վճարէ։

Բայց, երրորդ շաբթուն, փոխանակ 320 ղրշ.ի կը գտնանայ միայն... 20 ղրուշ վճարելով։

Հաշուեցուցակիս ակնարկ մը կը նետեմ։

Ահ սոսկում։

Երեք շաբաթ Վ. Փափազեանի հետ գրական ընկերակցութիւն ու այս պատիւին փոխարէն՝ ծախք՝ 420 ղրշ., գանձուած՝ 60 ղրշ. և առնելիք՝ 500 ղրուշ։

... Ֆէսս գլուխս կը զետեղեմ, գաւազանս թեւիս տակ կ'առնեմ և ճի՛շդ վեց ամիս Վ. Փափազեան սիրելի բարեկամիս խմբագրատան առջեւէն իակ չեմ անցնիր։

×

Վահան Փափազեան սիրելի բարեկամս — որ անձնական կառքով կը պտրտի— այս տողերս գնահատելով՝ կը հրաւիրէ զիս վաղը Սկիւտար։

Նաւամատոյցին առջեւ իր անձնական կառքը ինծի պիտի սպասէ։

Ցեռոյ, իր անձնական կառքովը պտոյտ մը պիտի կատարենք։

Իրիկուան՝ իր անձնական կառքին մէջ պիտի պառկիմ։

Եւ, երկուշաբթի առաւուն, Սկիւտարէն մինչեւ Մանզումէի խմբագրատունը պիտի անցնիմ, առանց բնաւ իր անձնական կառքէն վար իջնելու։

ՕՐԻՈՐԴ ՆԻՆԻՒՆ

Հեռուէն հեռու

Կը կարծէ՞ք որ — ո՜ օրիորդ չնորհագեղ— առնուած եմ ձեր մէկ քանի քնքուշ տողերէն։

Անհոգ եղէք, հոգի՛ս։

Եթէ որոշած էք ձեր խայթուածքներով զիս բարկացնել, կրնաք մինչեւ աշխարհիս վերջը սպասել, որովհետեւ՝ իմ կարգիս՝ մտադրած եմ կեանքիս մէջ երբէ՛ք չզգածուիլ։ allez y donc!

Երբ երբէք արամադիր ալ ըլլամ բարկանալու, չէ՞ք գիտեր որ անմիջապէս... Նիճիքն Սուագիրը կը կարդամ ու բարկութիւնս կ'անցնի։

Կնոջական սիրուն գրչի մը խայթուածքները ինծի ուրիշ բան չեն ազդեր, այլ միմայն իրը հաճելի... կոտրկ մը։

Ուրեմն, գիտցած ըլլաք, ամէն անգամ որ զիս քաշքշէք, զիս... կոտրկ ըրած պիտի ըլլաք, և — խօսքը մէջերնիս — չա՛տ գէշ կոտրկ կ'ըլլամ, ա՛յնպէս... նախանձոտ եմ որ։

Բայց, ձեզի դէմ ուրիշ բանի մը համար սրտմտած եմ, ո՜վ Պարոնեանին յաջորդուհին։ (որովհետեւ, մեր մէջը, անիկա որ երկու հատ սրամտութիւն տակէ տակ չարէ, անմիջապէս... Պարոնեանին յաջորդը կ'ըլլայ)։

Ասցեալ օր, Շիտակ ճամբան, դէմս ելաք դուք և գլուխիդ անդին դարձուցիք։

Ա՜հ, ինչո՞ւ, անգութ։

Մինթէ կ'ուզէք չանթահարե՞լ զիս։

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՃԵԱՆ

,,ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ԹՈՒՐԹՕՆԸ — 13 —

ԳՐԵՑ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԹՕԹՕՎԷՆԿՈՒԻ ՍԻՄՈՆ ԶԼՕՄԼԷՐՃԵԱՆ

Հնաճխարհիկ Ադամանդներուն

Խորհրդաւոր գողութիւնը

Ե.

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԿՈՃԱԿԸ

Շատ հիւրեր կ'ընդունէին և Տիկին Ըէմսընն երեկոյթներու և բարեսիրական պազարներու մէջ ուշագրաւ դէմք մըն էր։ Էմիլի, անդրանիկ աղջիկը, որ 26 տարու կար, վայելչագեղ օրիորդ մըն էր։ Իր դէմքին նկարագրութիւնը ընելու տեղ յիշենք խօսքերը նկարիչ Կասդօն տը Ֆասդիլլայի որ Միս Ըէմսընի նկարը չնկարելու հրաւիրուած ըլլալով, սապէս ըսաւ անոր մօրը,

— Տիկին, չեմ հարձակիր ընդունիլ ձեր առաջարկած գործը։ Ձեր աղջիկը ունի այն գեղեցկութիւններէն մէկը, որոնք արուեստին չեն հպատակիր։ Իր դէմքին գիծերը, անշաւօրէն առնելով, գեղեցկին ծանօթ սկզբունքներուն համաձայն չեն, և սակայն ամբողջութիւնը կը կազմէ ազնուականութեան և գեղեցկութեան անթերի տիպար մը։ Բնութիւնը միայն կրնայ արտադրել այսպիսի արդիւնքներ և գիտէ անկատար դիմագիծերու մէջէն ցոյցնել անարատ հոգի մը։ Մենք՝ խեղճ արուեստագէտներս՝ չենք կրնար յուսալ որ մեր պաղ կաւին վրայ կ'առնենք այն տարօրինակ հրապոյրը որ այս դէմքին բովանդակ գեղեցկութիւնը կը կազմէ։

Այսուհանդերձ գծագրած էր նկարը զոր Մր. Պէրնս տեսած էր Մր. Միչլիի սենեակին մէջ և յայտնած էր գոնէ դաղափար մը տալ այն բարոյական գեղեցկութեան մասին որ կը ցոլանար Միս Ըէմսընի դիմագիծերուն վրայ։ Ուրիշ նկարիչներ չէին յայտնած, թերեւ անոր համար որ իր բուն արժէքովը չէին գնահատած այս տարօրինակ գեղեցկութիւնը։

Այս նկարագրութիւնը կնոջ բնաւորութեան վրայ ալ գաղափար մը կուտայ մեզի։ Իր վրայ միացուցած ըլլալով ինչ որ կրնայ յուզել և հրապուրել, Միս Ըէմսընն ունէր կամքի ոյժ մը որով թէ՛ իր անձին և թէ ուրիշներուն վրայ կը տիրապետէր։ Ուստի հաղուադէպ էր որ իր հրամաններէն մէկը չը յարգուէր թէ՛ նշանածին և թէ ծառաներուն կողմէ։ Մր. Միչլի հետ իր նշանախօսութիւնը զարմանք պատճառած էր այն ընկերական չրջանակին ուր կը յաճախէր օրիորդը։ Մր. Միչլի յաջողութեան գաղտնիքը կրնար վերագրուիլ սա իրողութեան որ անիկա քաջութիւն ունեցած էր Միս Ըէմսընին ձեռքը խնդրելու տեսակ մը տիրապետական խանդաղատանքով որ յայտնապէս կը ցուցնէր թէ մերժումի մը, ո՛չ ալ ամենափոքր վարանումի մը չէր սպասեր։ Միս Ըէմսընին ներկայանալէն ամիս մը վերջը նշանուած էր անոր հետ։ Այս պարագան էր մանաւանդ որ զանազան մեկնութիւններու տեղի տուած էր։ Մր. Միչլի ընտանեկան լաւագոյն չրջանակներու մէջ կը յաճախէր, բայց նորեկ մըն էր, և հիմակ որ յաղթանակը տարած էր, ամէն ոք կը հարցնէր, —Ո՞վ է այս մարդը։ Հարաւային Ամերիկայէն եկած էր, և այս միակ իրողութիւնը հրապոյրի լուսապակով մը չրջապատած էր զինք։

Տիկին Ըէմսընն բողոքեց երբ Էմիլի իր նշանախօսութիւնը իմացուց անոր, բայց աղջիկանը սա խօսքը, «—Մայրիկ, խօսք տուած եմ», կարմ կապեց վիճաբանութիւնը։

Այսպէս նշանուեցան Էմիլի և Միչլը, որ այլ ևս սկսաւ տուն երթեւեկել, իբրեւ թէ անոր տէրը եղած ըլլար։ Տօրա բացարձակ հակադրութիւն մը կը կազմէր քրոջը հետ, թէեւ երկուքն ալ թուխ էին։ Պարզապէս սիրուն, հլու և զգայուն աղջիկ մը էր և կը պաշտէր իր մայրն ու քոյրը։ Տօրա 17 տարու էր։ Երկու քոյրերուն միջեւ երեք մանչեր կային, որոնք մեռած էին շատ փոքր հասակի մէջ։

Երկու քոյրերը այն օր իրենց յարկաբաժնին պերճաւոյզ սալօնին մէջ կը գտնուէին։ Էմիլի տարածուած էր նըստարանի մը վրայ և Տօրա անոր քովիս էր, հանգստաւէտ թիկնաթոռի մը մէջ։

—Երբէ՛ք դիչերուան ներկայացումէն հաճոյք զգացի՞ր, քուրիկ, հարցուց Տօրա։

—Օ՜հ, այո՛, պատասխանեց Էմիլի, բայց մեծ բան մը չէր։

— Այդ հաճոյքներուն վրայ խօսած ատենդ արտասովոր երեւոյթ մը կ'առնես, քուրիկ, բայց ինծի համար խընդիրը տարբեր է։ Ես տարիքոտ չեմ որ թատրոնը սիրեմ։ Բեզի բան մը պիտի ըսեմ որուն վրայ խիստ լրջօրէն խորհած եմ։

—Լրջօրէ՞ն, ըսաւ Էմիլի խնդալով և իր աղուորիկ քրոջ երեսը չդրելով։

—Օ՜հ, մտիկ ըրէ։ Պօպէն պիտի խնդրեմ...

—Պօպը ո՞վ է։

—Մր. Միչլը։ Երէկ իրիկուն ըսի իրեն որ այսուհետեւ զինքը Պօպ անուանելու մտադրութիւն ունիմ։ Ինք ալ ընդունեց։ Բայց ասոր համար պէտք չունիս յանդիմանելու զիս։ Գիտես որ Պօպին ըսածը աւետարանի խօսք է։ Տակաւին միտքս չյայտնեցի։ Կը փափաքիմ որ Պօպ ձեզ հետ տանի զիս ամէն անգամ որ թատրոն երթաք։ Ի՞նչ կը խորհիք ասոր վրայ։

—Գաղափարդ սքանչելի կը գտնեմ։ Բարի աղուոր քուրիկս, շատ կը սիրեմ քեզ և ուրախ պիտի ըլլամ եթէ կարենամ վայելել այն բոլոր հաճոյքները, որոնց կը բաղձամ։

—Օ՜հ, այո՛, պատասխանեց Էմիլի, բայց մեծ բան մը չէր։

— Այդ հաճոյքներուն վրայ խօսած ատենդ արտասովոր երեւոյթ մը կ'առնես, քուրիկ, բայց ինծի համար խընդիրը տարբեր է։ Ես տարիքոտ չեմ որ թատրոնը սիրեմ։ Բեզի բան մը պիտի ըսեմ որուն վրայ խիստ լրջօրէն խորհած եմ։

—Լրջօրէ՞ն, ըսաւ Էմիլի խնդալով և իր աղուորիկ քրոջ երեսը չդրելով։

—Օ՜հ, մտիկ ըրէ։ Պօպէն պիտի խնդրեմ...

—Պօպը ո՞վ է։

—Մր. Միչլը։ Երէկ իրիկուն ըսի իրեն որ այսուհետեւ զինքը Պօպ անուանելու մտադրութիւն ունիմ։ Ինք ալ ընդունեց։ Բայց ասոր համար պէտք չունիս յանդիմանելու զիս։ Գիտես որ Պօպին ըսածը աւետարանի խօսք է։ Տակաւին միտքս չյայտնեցի։ Կը փափաքիմ որ Պօպ ձեզ հետ տանի զիս ամէն անգամ որ թատրոն երթաք։ Ի՞նչ կը խորհիք ասոր վրայ։

—Գաղափարդ սքանչելի կը գտնեմ։ Բարի աղուոր քուրիկս, շատ կը սիրեմ քեզ և ուրախ պիտի ըլլամ եթէ կարենամ վայելել այն բոլոր հաճոյքները, որոնց կը բաղձամ։

(Շարունակելի)

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՏԵՏՐԱԿ

Լրագրավաճառ Գալուստ աղա, իր գործառնութեանց տետրակը կորսնցուցած է Գումգապուէն մինչեւ Շուկայ տեւող ճամբուն մէջ, գտնողներէ կը խնդրուի Սթամբոլը՝ իրեն յանձնել։

ՎԱՆԱՅ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը ծանուցանենք որ Մանզումէի տեղւոյն գործակալ կարգուած է Կարապետ էֆ. Ս. Բաղէշեան, որուն պէտք է դիմել թերթիս բաժանորդ գրուելու և կամ բաժնեգին վճարելու համար։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՍՕՎՐԷՆԼԻՆ Ե. ԿԱՍՊԱՐԵԱՆ